

DE ANDERE KRANT

VAN GENT

(V.U. Pascal Debruyne, Sint-Kristoffelstraat 24, 9000 Gent
Deze publicatie verschijnt driemaandijks
Afgiftekantoor gent x, p508444, p.b. BC 10433)

NR 24 LENTÉ 2011

De twee gezichten
van Iran

12

Sociaal-artistiek werk
in Gent

4

ACEC-site & Oude Dokken

10

Anti-kraak

8

Zuur stof voor
de Brugse poort

22

INHOUDSTAFEL

GROOT ONDERHOUD

Buitengewoon gewoon?
Lofzang van het alledaagse
» 4 «

COLUMN

Vrolijk Gent
» 6 «

ONS VLAANDEREN

Niet leven van maar voor de kunst
» 7 «

STADSONTWIKKELING

Anti-kraak
» 8 «

SLUITERTIJD

ACEC-site & Oude Dokken
» 10 «

OERBIE & ORBIE

De twee gezichten van Iran
» 12 «

UGENTMEMORIE

De Overpoortstraat
» 4 «

ROGER

Uitverkocht
» 4 «

GANGMAKERS

Sociaal-artistiek werk in Gent
» 18 «

F(R)ICTIE

Non-fictie
» 20 «

OPINIE

Zuur stof voor
de Brugse poort
» 22 «

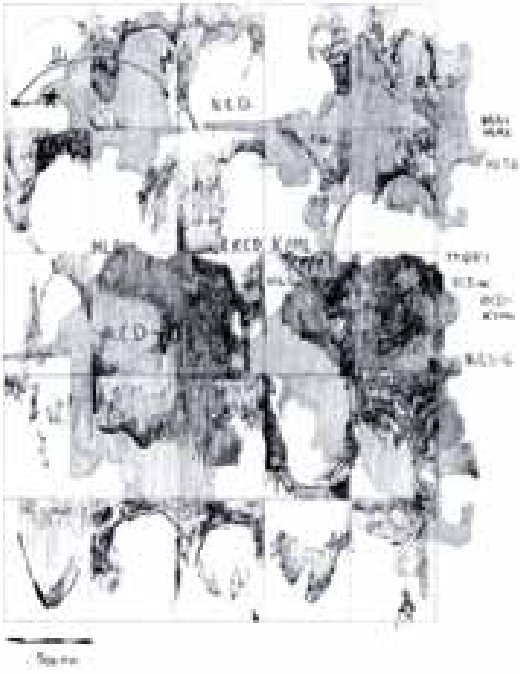
WANDELEN IN DE BUURT

Wij zijn de Dampuurte
» 4 «

WAAR GEBEURD

Buffalo? Buffalo?
» 23 «

COLOFON

Radar is een open samenwerkingsverband tussen een aantal individuen en organisaties. Ze brengen vier keer per jaar de stads-krant TiensTiens uit, gekoppeld aan een interactieve website (www.tienstiens.org)

REDACTIE

Wouter Brauns, Marlies Casier, Sébastien Conard, Pascal Debruyne, Koen De Stoop, Toon Lambrechts, Stefaan Onghena, Stijn Oosterlynck, An Van Raemdonck, Siggie Vertommen

EINDREDACTIE

Koen De Stoop, Berber Verpoest

BEELDREDACTIE & VORMGEVING

Ruben Accou, Sébastien Conard,
François Van Damme

OPMAAK & COVER

François Van Damme

HOOFDREDACTIE

Wouter Brauns, Marlies Casier,
Koen De Stoop, An Van Raemdonck

FOTO'S, STRIPS & ILLUSTRATIES

Ruben Accou, Sébastien Conard, Steven Geirnaert,
Kurt Hoorne, Toon Lambrechts, Jan Lietaert,
Pieter Morlion, François Van Damme

CONTACT

Stadskrant TiensTiens
Sint-Kristoffelstraat 24 9000 Gent
redactie@tienstiens.org
0477/982625

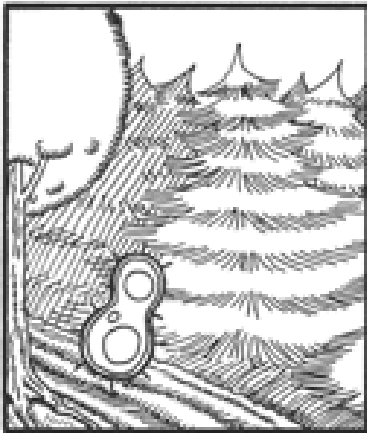
ADVERTENTIES

Mail naar redactie@tienstiens.org

STEUN

Radar wordt gesteund door Victoria Deluxe en Vooruit. Maar ook uw inbreng is nodig! U kunt een vrije bijdrage storten op rekening-nummer 523-0460379-92 bij de ethische bank Triodos. Bij giften vanaf 25 € (steunabonnement) ontvangt u TiensTiens een jaar lang in de bus.

DAVE DEVO

www.santibp.be

AANKOMSTSTAD GENT

De herwaardering van de 19de-eeuwse gordel is niet enkel een zaak van voorbijgaande stadsvernieuwingsprojecten, maar vergt van het beleid permanente aanwezigheid, acties en investeringen. TiensTiens pleit daar al lang voor en zoveel is nu ook duidelijk voor het stadsbestuur na een aantal scherpe reacties van bewoners en organisaties. Symptomatisch is de boze lezersbrief van een ABVV-militante uit de Brugse Poort (1) die de groeiende sociale problemen in de buurt aanklaagt en stelt dat het sinds de nieuwe golf van Oost-Europese migranten, voornamelijk gebrandmerkt als 'Roma', van kwaad naar erger gaat. Ook de 'oudere' migrantengroepen mengden zich in het debat. Volgens het Gentse Vlaams CD&V parlements lid Veli Yüksel is ook de Turks-Gentse middenklasse de overlast zat en overweegt een deel van hen uit te wijken naar de stadsrand (2). Tegelijkertijd echter is een deel van de Turkse gemeenschap via koppelbazerij, huisjesmelkerij en mensenhandel zelf betrokken bij de toestroom van de Oost-Europese nieuwkomers, zoals ook aangehaald op het wijkdebat Sluizeken-Tolhuis-Ham. Maar kritische stemmen bleven niet beperkt tot de discussie rond de Roma. Onder meer op het wijkdebat in Nieuw Gent kreeg het stadsbestuur de wind van voren. Bewoners klaagden aan dat het stadsbestuur hen in de steek liet en alle aandacht naar de binnenstad ging.

Maar niet alleen kritische stemmen zetten het stadsbestuur onder druk. Het bestuur voelt de hete adem van de Vlaams-nationalisten in de nek en dat maakt hen nerveus. Het gaat dan vooral om wannabe Gentenaar Siegfried Bracke die zich in de toekomst actiever met 'stadszaken' wil bezighouden. Op de Gentse gemeenteraad is de N-VA wel nauwelijks aanwezig in het debat maar door zijn aanwezigheid in de media blijft Bracke een geduchte politieke tegenstander van het huidige bestuur. Het scenario van de symbolische burgemeesterstrijd, als een soort surrogaat copy-paste van het voorspelbare scenario in Antwerpen tussen Janssens en De Wever, schudt de gemoederen dooreen. Bracke's aankondiging injecteerde dan ook een stevige dosis electorale koorts in het debat over de sociale problemen in de 19de-eeuwse gordel.

Dit alles was genoeg om het stadsbestuur wakker te schudden. Eind 2010 kwam er een beleidsnota over intra-Europese migratie. Die heeft de verdienste dat het stadsbestuur erkent dat het integratiebeleid meer afgestemd moet worden op de Oost-Europese migratie. Het stadsbestuur trok ook een repressieve campagne tegen overlast, criminaliteit en sociale fraude op gang, waarbij het vooral de Brugse Poort en Dampoort aanpakte. Op hetzelfde moment werkt het OCMW aan een strenger activeringsbeleid. Dat richt zijn pijlen niet alleen (en terecht) op de sociale fraude met leeflonen (3) maar stelt zich ook harder op naar de meest kwetsbare mensen in onze stad. Het stadsbestuur wil verplichte tewerkstelling gebruiken als test op de werkbaarheid van de OCMW-cliënt en het makkelijker maken om het leefloon te schorsen van wie niet voldoet aan de activeringsverplichtingen. Daarmee raakt deze discussie het hart van de missie van de welvaartsstaat: iedere burger van een menswaardig inkomen voorzien. Toegegeven, Gent botst hier op de schrijnende gevolgen van decennialang neoliberal Europees beleid. Europa maakte vrolijk markten vrij en gooit grenzen open, zonder ook maar één minuut stil te staan bij de migratiestromen die de scherpe sociale ongelijkheden binnen die Europese eenheidsmarkt op gang brengen. (Daar hebben wij de politieke rechterzijde nog niet over gehoord.) En van het Vlaamse niveau komt ook maar weinig hulp. Toch mag men van een stadsbestuur meer verwachten, een visie op de toekomst van de stad bijvoorbeeld. In het boek 'Arrival City' vertelt Doug Sanders het verhaal van de vele migrantenwijken in grootsteden overal ter wereld (4). Hij maakt komaf met de statische visie op die wijken als verloederde enclaves van armoede en miserie. Het zijn overgangsplaatsten, vol dynamiek, energie en creativiteit, zegt Saunders. Hier komen migranten van allerlei pluimage aan. Ze vinden er sociale netwerken, goedkope woon- en leefomstandigheden en langzaam aan ook de hefboomen voor sociale mobiliteit. Maar, waarschuwt Saunders, om te vermijden dat ze ondergaan in geweld en criminaliteit moet men die wijken binnen het stedelijk weefsel erkennen en ondersteunen. Hier zit de kiem van een progressief stadsproject: het uitbouwen van een emancipatie-infrastructuur die het diverse migrantenmilieu -

ook de autochtone kansarmen die in de stad aanspoelen - opvangt, ondersteunt en hen de weg wijst naar een stabiel bestaan. Dat betekent de verdere uitbouw van een ondersteuningsbeleid voor scholen met veel sociaal-economisch zwakkere leerlingen en een sterkere koppeling van jeugd- en welzijnswerk. Dat betekent zwaar inzetten op opleiding en werkgelegenheid, in het bijzonder voor de groep 18 tot 25 jarigen in hun overgang naar een zelfstandig leven, en op de sociale- en buurtgerichte economie. Dat betekent inzien dat het OCMW niet alleen meer het laatste redmiddel is voor mensen in hoge sociale nood, maar ook steeds meer de 'eerste hulp' voor zij die hier een nieuw leven hopen op te bouwen. En dat betekent tot slot ook spreken 'met' en niet alleen 'over' de nieuwe migranten. Gent, en haar 19de-eeuwse gordel in het bijzonder, is rijk genoeg aan ervaren middenvelders, geëngageerde terreinwerkers, toegewijde politici en progressieve bewoners om dit solidair stadsproject vorm te geven. Maar ook de Vlaamse, federale en Europese overheden moeten dit project ondersteunen. Misschien moeten Bracke en de zijnen in deze eerst eens bewijzen dat ze 'stadszaken' en 'staatszaken' goed kunnen laten sporen met elkaar.

(1) ANN BRAECKMAN (2010)
'Lezersbrief: 'Ik maak me zorgen over de Brugse Poort'
[Het Nieuwsblad, 11 september](#)

(2) PASCAL VERBEKEN (2010)
'Verloren Eldorado'
[Knack, 15 december](#)

(3) INE RENSON (2010)
'België, het Eldorado voor Oost-Europese gelukszoekers'
[De Tijd, 2 oktober](#)

(4) DOUG SAUNDERSON (2010)
'Arrival City. How the largest migration in history is reshaping our world'
[London: William Heinemann](#)

BUITENGEWOON GEWOON?

LOFZANG VAN HET ALLEDAAGSE

Sinds 1998 staat Sylvie Dhaene aan het hoofd van het Huis van Alijn. Sindsdien wordt ze alom geprezen voor de manier waarop ze nieuw leven in het oude en wat muffe museum voor Volkskunde blies.

Jouw komst in het Museum voor Volkskunde luidde het begin in van uw komst in het Museum voor Volkskunde luidde het begin in van een ware transformatie van het oude museum. Waar haalde jij de mosterd? Welke rol speelde jouw eigen achtergrond daarin?

“In 1998 begon ik in het museum en ik had eigenlijk geen enkele affiniteit met de volkskunde. Ik had psychologie en kunstwetenschappen gestudeerd, maar was meer bezig met fotografie en hedendaagse kunst. Wat me echter bijzonder interesseerde was de relatie tussen de dingen en de mensen. Wat ik toen in het museum vond was eigenlijk een vrij doodse bedoening. Alles zat achter glas en ik dacht ‘hier moet toch meer mee te doen zijn?’ Ik ging de boer op en bezocht andere musea voor volkskunde in Vlaanderen. Overal bleek het hetzelfde liedje. Gelukkig werd op dat moment het Decreet op de Volkscultuur gelanceerd en kwam er een Vlaams Centrum voor Volkscultuur onder leiding van Marc Jacobs. Hij haalde zijn inspiratie in Nederland, waar er wel al aandacht was voor ‘de cultuur van alledag’. In hem vond ik een bondgenoot.”

“Vanuit mijn achtergrond in de psychologie ben ik altijd al bijzonder gefascineerd geweest in de betekenislagen en de emotionele verhalen die aan een voorwerp hangen. We zijn daarom ook al vrij vroeg begonnen met het betrekken van het grote publiek, door op te roepen dingen naar het museum te brengen en door individuele verhalen bij de collectie te verzamelen. We doen aan collectieopbouw via het publiek, door het digitaliseren van fotoalbums, familiefilmpjes, het inzamelen van voorwerpen allerhande, ... Aanvankelijk hadden we geen enkel filmpje in het museum. Ondertussen zijn er meer dan 1.000. Die collectieopbouw via het publiek laat ook toe om een community te vormen rond een thema en rond het museum zelf.”

Wat is dat voor jou, een community of gemeenschap vormen?

“Met iedereen die voorwerpen naar het museum brengt, hebben we altijd individueel contact. We voeren gesprekken over hun filmpjes, foto's en andere voorwerpen. We houden ze ook op de hoogte van de vorderingen in de opbouw van de tentoonstellingen door middel van nieuwsbrieven en speciale rondleidingen in het museum. Op die manier leren we al die mensen die mee onze collectie opbouwen ook persoonlijk kennen. Velen van hen zijn ondertussen ‘Vrienden van het Huis van Alijn’. Heel vaak hebben we ook tentoonstellingen die voortvloeien uit toevallige contacten. Zo vonden we op Facebook een ingenieur die in zijn vrije tijd oude kookboeken verzamelt. We contacteerden die man en niet alleen konden we samen met hem een tentoonstelling opzetten rond zijn collectie, hij bleek ook over een fantastische pen te beschikken. Tijdens de Week van de Smaak schreef hij elke dag herinneringen en anekdotes, die verbonden waren met zijn kookboeken. We keken elke dag opnieuw uit naar zijn posts op onze blog.”

Bestaat niet het risico dat jullie door die aanpak het “leven van alledag” in

het verleden te rooskleurig gaan voorstellen? Wordt het museum op die manier geen nostalgiemachine?

“We proberen bij alles een boodschap mee te geven. Bijvoorbeeld de collectie huishoudapparaten, daar bij hebben we het ook over die absurde jaren vijftig, waarin iedereen de meest onzinnige elektrische toestellen in huis moest halen, en de invloed van reclame daarop. We bouwen ook steeds een inhoudelijk luik uit aan de tentoonstellingen, met sprekers van alle slag. Zo komt er een Nederlandse filosoof een uiteenzetting geven over reclame voor zo'n toestellen, maar krijgen we bijvoorbeeld ook Steven Vromman, de Low-Impact Man, over de vloer.”

“Natuurlijk bestaat altijd het gevaar om een nostalgiemachine te worden. We beseffen dat als museum heel goed. Het is een lastig thema dat je niet volledig in de hand hebt. Je loopt altijd een risico het verleden te esthetiseren: ‘vroeger was het mooier en beter’, maar dat is niet onze overtuiging. Als mensen in het museum lopen, is er wel herkenning en dat geeft natuurlijk automatisch aanleiding tot nostalgie. De nostalgie zit vooral in de hoofden van de mensen. Ook als we bijvoorbeeld wandelingen organiseren rond ‘geluk’, gaan we met de mensen in discussie over wat geluk nu eigenlijk is, en of het vroeger inderdaad allemaal zoveel beter was. Onze gidsen wordt ook op het hart gedrukt om geen stereotypingen te maken.”

Opvallend is dat er weinig uitleg staat bij de voorwerpen in het museum. Heeft dat een bedoeling?

“Dat heeft inderdaad een bedoeling: de filosofie is dat we niet objectgericht zijn, maar dat het totaalplaatje en de sfeer schepping belangrijk zijn. We stellen dingen ten toon die iconisch zijn voor hun tijd, zoals de Monchichi bijvoorbeeld. Het museum is voor ons geen verzameling van objecten maar een plaats waar iedereen zijn verhaal kan maken. Het doet er zelfs niet toe of dat verhaal juist of fout is. Per kamer is er wel een boekje met uitleg over de verzameling van objecten en op de website kan je de kamers virtueel bezoeken en vind je objecten die uit de kamer gelicht worden. Hoewel we vertrekken vanuit de objecten zijn we er dus niet op gefocust.”

De nostalgie zit in de hoofden van de mensen

Kan je op die manier voldoende aandacht schenken aan de socio-economische context van de voorwerpen?

“Socio-economische ontwikkelingen in Gent en Vlaanderen zien we meer als het terrein van het MIAT (Museum voor Industriële Arbeid en Techniek). We proberen ons dan ook op elkaar af te stemmen. Uiteindelijk hebben wij het met het Huis van Alijn meer over de microkosmos van de mens.”

Het Huis van Alijn wil ook de museummuren doorbreken?

“Inderdaad, één van onze manieren om een breed publiek te bereiken en ook veel verschillende groepen van mensen, is door het museum

te ‘ontgrenzen’. Zo waren er de ‘mannen met baarden’, toen we symbolisch tuinkabouters overal in de stad verspreiden. Door tuinkabouters op de trappen van het SMAK en het MSK te plaatsen wilden we ook de discussie openbreken over de zogenaamde hoge en lage cultuur en de mensen de vraag stellen of die typische tuinkabouters kitsch dan wel kunst zijn. Ook in de exposities zoeken we graag de grenzen op. Afgelopen jaar hadden we de verzameling ‘prullaria’ van filosoof Jaap Kruithof, wat een specifiek publiek naar het museum bracht. Maar we hebben bijvoorbeeld ook de tentoonstelling over boksclubs gehad, die dan weer een heel ander publiek op de been bracht. De lezingen bij de tentoonstellingen maken deel uit van die poging om te ontgrenzen en op die manier een maatschappelijke opdracht te vervullen. Zo werken we momenteel rond het thema eenzaamheid. Onze overtuiging blijft dat een museum niet voor zichzelf moet bestaan, maar voor het publiek.”

Hoe zien jullie de opdracht van het Huis van Alijn tegenover Gent en zijn inwoners?

“Het museum is altijd Gents geweest. Door de komst van het STAM zijn we ons meer gaan focussen op de Vlaamse maatschappij en op het leven in de 20e eeuw in de bredere zin. We willen wel absoluut die binding met de stad houden. Zo komen veel mensen van het Patershol en Oudburg bij ons langs en zijn we altijd vragende partij om samen dingen te organiseren. Bovendien is 80% van de respons op onze oproepen voor collectievorming ook een respons van mensen uit Gent. Er is met andere woorden, en dat is misschien net wat ons museum zo bijzonder maakt, enorm veel menselijk kapitaal in huis. We beklemtonen dat ook keer op keer in onze relatie met de mensen: het is door jullie dat dit alles mogelijk gemaakt wordt!”

Welke dromen koesteren jullie nog voor de toekomst?

“Ik ben heel gelukkig met de persoonlijke benadering van het museum. Veel tentoonstellingen groeien organisch. Daardoor kunnen we soms ook nog niet zeggen wat er volgend jaar allemaal op het programma staat. Ik wil absoluut proberen om uit het ‘overgeorganiseerde’ weg te blijven en de tijd en ruimte te blijven vinden om te experimenteren. Ik wil me niet laten opjagen door de bezoekerscijfers. Veel liever laat ik de obsessie met cijfers los om kwalitatief te verdiepen en verbreden. Laat ons zeggen dat we hopen dat we alleen maar beter worden in wat we doen.”

Marlies Casier

ADVERTENTIE

oikos
DENKTANK VOOR SOCIAAL-ECOLOGISCHE VERANDERING

Als tijdschrift publiceert en verwelkomt Oikos vlot leesbare bijdragen over sociaal-ecologische ethiek, analyse, strategie en alternatieven.

Via lezingen, studiedagen en gespreksavonden brengt Oikos mensen in dialoog samen, voor een grondige reflectie over politiek, ecologie en cultuur.

Meer weten over de publieksactiviteiten of een proefnummer bestellen? Surf naar de webstek of mail naar info@oikos.be

» WWW.OIKOS.BE

TIJDSCHRIFT TE VERKRIJGEN IN DE BETERE BOEKHANDEL. «

Vrolijk Gent

Als ik met de Zwarte Hond zit, lieve Dolores, heb ik geen zin in herbergbezoeken en andere superleuke activiteiten ter bevordering van mijn sociale cohesie. Dan heb ik aan mij en mezelf ruimschoots genoeg om deze wonderlijke wereld te vervloeken en de onzalige dag te vervensen waarop ik stommelings vanuit de warme moederschoot op dees' kale aardkloot werd gesloept.

Als de Zwarte Hond te hard aan zijn ketting rammelt, mijn bureu uit hun slaap haalt, en het me niet lukt hem op kousenvoeten te verschalken met een bot en een handvol bondenkorrels, maak ik het beest los en maken we samen een fikse avondwandeling langs de droge dokken en de natte kanalen.

In de verte zag ik een lichtje branden. Mijn aandacht werd getroffen door een afspanning met de uitnodigende naam 'Vrolijk Gent'. 'Waarom ook niet?', dacht ik', laat je eens gaan met de orkaan. Betekent vrijheid immers niet hetzelfde als niks meer te verliezen hebben? Mijn haar was gewassen en proper gekamd, ik had die morgen een verse onderbroek aangetrokken en mij geschoren. Go with the flow!

Met het ingetogen enthousiasme van een predikant trad ik de gelagzaal van 'Vrolijk Gent' binnen en installeerde mij aan het tafeltje bij het raam vlakbij de uitgang. Het is een geconditioneerde reflex, om als ik mij op onbekend terrein begeef, een strategisch plekje uit te zoeken vanwaar ik het overzicht kan bewaren en mijn rugdekking verzekerd is.

Achter de bartoog een forse man van meer dan middelbare leeftijd met een walrussnor en zijn vermoedelijk wettige, vals blonde echtgenote. Ik knik het stel

vriendelijk toe. Vreest niet, de dorstige vreemdeling is niet met slechte intenties gekomen, hooguit om een potje te biljarten. Na ampel overleg met haar Sylvester Stallone is het uiteindelijk de lokale Dolly Parton die haar egelstelling verlaat en op het ritme van haar hoge hakken in mijn richting trippelt.

'Mijnheer, we doen hier niet aan live muziek', zegt ze. Ze wijst naar mijn gitaartas. Spelen doe ik zelden, grotendeels om redenen van menslievendheid, maar ik sleur mijn gitaar wel al jaren overal met me mee, ook als ik mijn bonk verlaat om de Zwarte Hond even uit te laten. Iedere sterveling heeft nu eenmaal van die rare gewoontes, waarom hebben alle auto's een boedenplank als geen mens nog een boed draagt? Waarom kunnen vrouwen op café niet alleen naar het toilet gaan?

Als ik met de Zwarte Hond zit, lieve Dolores, ben ik niet zo bijdehands. Het is de Zwarte Hond die schuimbekt en huilt en ik ben zijn tamme poedel die rechtop zit, met het staartje knispelt en op eenvoudig verzoek pootjes uitdeelt aan iedereen die erom verzoekt. Dus riposteer ik haar niet gevat dat mijn tas geen gitaar doch een tennisracket bevat en dat ik maar een eenvoudige en eerlijke tennisspeler ben onderweg naar Wimbledon met een dorstige keel en zonder enige mercantiele of andere slinkse bijbedoelingen zoals het muzikaal entertainen van een uitgeleefde havenkroeg in het midden van nergens.

Het adagio van de plaatselijke neringdoeners kennende tegenover vreemdelingen - geen geld geen drank - haal ik een bankje van 20 euro boven, leg het binnen haar gezichtsbereik en bestel ik een glas rode wijn. 'Dat hebben wij hier niet', zegt Dolly.

Als ik niet met de Zwarte Hond had gezeten, ik had haar toegebeten, 'Hoezo, geen glazen? Jullie zuipen gewoon wijn uit de fles, dan? Of ik zou hebben gebriest en gefulmineerd dat een cafébazin die het zich niet verwaardigde om de Tranen van God te schenken in haar afgeleefde taverne in de droge dokken van de natte kanalen maar beter haar baard kon laten groeien en in een kooi de wereld rondreizen met het circus Bouglione.

'Geen probleem, mevrouw, doe mij dan maar een flesje Jupiler', zeg ik. Zoals iedereen. Ik bevind mij op een stoel aan een tafel in de schoonste kamer van 'Vrolijk Gent' met een fles bier en aan mijn voeten de Zwarte Hond die doet alsof hij slaapt. De jukebox speelt een lied van Joe Dassin. 'Si tu n'existe pas'. Er wordt niet op de tafels gedanst of met guirlandes gegooid, er slingert zich geen bossende polonaise door de gelagzaal, de dochter des huizes voert geen wilde striptease uit op de biljarttafel. Het is onwerelds saai in 'Vrolijk Gent'. De zes andere aanwezige Vrolijke Vrienden aan de toog hijsen zwijgzaam en werktuigelijk hun vocht naar binnen en slagen erin om hun vrolijkheid immanent te verbijten tot het uur van gaan is gekomen. En morgen gezond weer op met een houten kop.

De Zwarte Hond zal die nacht aan mijn voeten slapen. Hij ziet mij zo gaarne dat hij mij geen minuut alleen wil laten. Morgen zal ik wakker schieten tussen mijn klamme lakens en met zijn bloeddoorlopen ogen zal hij mij liefdevol toegrijzen.

Hasta pronto, Dolores.

Lieven Deflandre

ADVERTENTIES

VOORUIT

DE LAATSTE UITGELEZEN VAN HET SEIZOEN

UITGELEZEN
DELUXE

EEN BOEKENPROGRAMMA VOOR EN DOOR LEZERS

MET:
NEVENEFFECTEN
JOS GEYSELS
ANNA LUYTEN
FIEN SABBE
BOEKENTOMBOLA DELUXE
LIVE MUZIEK

DI 31.05 - 20.00 THEATERZAAL - GRATIS

INFO: WWW.VOORUIT.BE - T. 09 267 28 28

SRA

P&M

Links

de linkse zijde

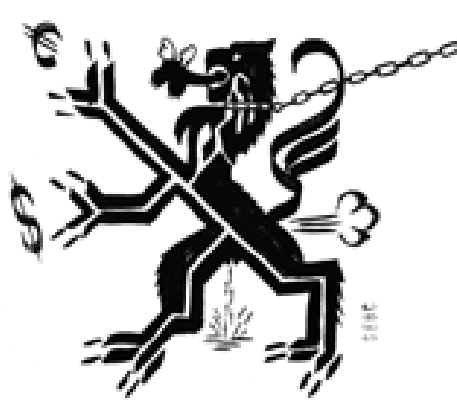
van

en de multiculturele

de kerk

simonleving

VANAF
21 MAART
TE LEZEN OP
www.kif.kif.be

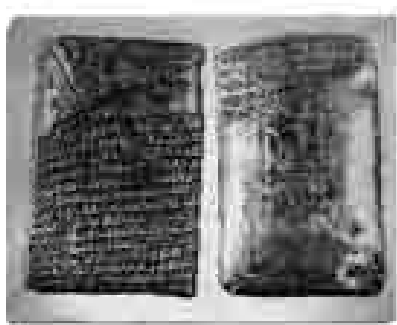

Ze kunnen niet leven van de kunst, maar ze leven voor de kunst. TiensTiens bezoekt gevluchte kunstenaars. Kakayi en zijn vrouw Avin Kaki, afkomstig uit de zwaar getroffen Iraakse stad Kirkoeek en Sergei Andreev, uit het Russische Oeralgebergte. De kunstenaars praten vrijuit over leed en leven, over hun passies en hun kijk op wereld, en over het kunstenaars bestaan hier én daar.

Sergei Andreev

Wat ik maak is geen decoratie. Het is het protest in mijn hart”

Kakayi

Als je maag leeg is, dan zijn je hersenen leeg. Dan kan je niet creatief

Avin Kaki

Soms komen we in het Nederlands zuurstof te kort om dingen te zeggen over onze emoties

Abstract kunstenaar Kakayi is een artistieke duizendpoot: kalligrafie, schilderkunst, grafiek en fotografie, hij doet het allemaal en met een bijzondere gedrevenheid. De vele werken die in het kleine salon hangen blijken niet van de laatste maanden maar de voorbije weken. Alles samengeteld vermoedt Kakayi dat hij al meer dan duizend werken maakte in de afgelopen jaren en toch is elk stuk uniek. Avin schildert kleurrijke, abstracte landschappen. Beiden exposeerden reeds meermaals in verschillende delen van het land. Ondanks die creativiteit brengt het kunstenaarschap geen brood op de plank. “We kunnen niet leven van de kunst”, zucht Kakayi, “je kan als artiest zelfs vaak niet eens je materiaal bekostigen”. Wanneer ze exposeren moet een artiest ook vaak nog toesteken aan de huur van de zaal of er is geen enkele financiële tegemoetkoming: “We horen dan vaak dat we maar tevreden moet zijn dat we al de kans krijgen om te exposeren”. Eén enkele keer moest Kakayi zelfs een toegangsbiljet kopen voor zijn eigen tentoonstelling. Zoiets stoot tegen de borst.

Sergei schildert en creëert installaties. Ook hij kampt met dezelfde problemen. Toch vinden alle drie de kunstenaars dat België hen meer mogelijkheden biedt om als kunstenaars te leven en te werken. Sergei: “Ik werk rond iconen. In het bijzonder werk ik rond de figuur van de vrouw in het Christendom. Maar werken rond de thematiek van iconen en religie ligt niet makkelijk in Rusland. We hebben een traditie in iconografie die aan strikte regels verbonden is, en religie is een belangrijk deel van onze geschiedenis. Daartegenover verwachten mensen respect en achting.” Elke vorm van religie was onder het communisme verboden met als gevolg dat na de Val van de Muur iedereen massaal naar de kerk liep. “Terwijl hier in Europa de interesse voor de kerk wegzakt en de kerk een pedofiliecrisis kent, heb je in Rusland net het omgekeerde. Mensen laten zich in de kerk de dingen met de paplepel ingeven, alleen stellen ze zich geen vragen over de pap die ze eten. Mijn eigen levensovertuiging en ervaringen vinden hun vertaling in het seculier humanisme. Daarmee wil ik als kunstenaar zeggen dat iedere mens zijn eigen weg moet vinden en dat we het leven de mensen centraal moeten stellen, in tegenstelling tot iets dat misschien wel of niet bestaat. Als ik Maria afbeeld met haar slipje op haar enkels, dan is dat om het contrast te maken met al die figuren van een Maria die ‘braaf’ moet zijn, de vrouw die zich moet versluieren, niets mag laten zien, omwille van de angst bij de mannen.

ICOON VAN ZIJN TIJD

Sergei werkt niet alleen rond klassieke iconen. Vandaag is de i-phone voor hem de nieuwe kerk: “Je hoeft de bijbel niet meer te lezen om antwoorden te vinden op al je vragen, aan een i-phone hebben mensen nu genoeg”. Ook die nieuwe vormen van idolatrie probeert Sergei op een kritische manier te bevragen. “Misschien is het doel van religie rust te vinden in je ziel, maar je moet het leven toch zelf onderzoeken”, is zijn overtuiging. Hij heeft moeite met elke vorm van religieus of ideologisch fanatisme. “Onder het communisme maakten ze alle mensen gelijk: geen nationalisme, geen religie, ... en toch mag je ook daarin niet overdrijven.” Sergei heeft geen nostalgie naar de oude Sovjet-Unie maar er waren wel een aantal goede zaken die men jammer genoeg niet kon meenemen naar het heden: “Je moest niet nadenken over geld en iedereen kon deelnemen aan het culturele leven. Nu moet je voor alles betalen en is het moeilijk om te overleven, laat staan cultuur te beleven. De idee heerst dat iedereen tegen iedereen moet vechten. Mensen plooiën

terug op zichzelf en er is geen solidariteit meer. In plaats daarvan regeert het cowboykapitalisme. De corruptie is enorm en je wordt verplicht om deel te nemen aan dat systeem. Als je hier gestudeerd hebt, dan heb je mogelijkheden voor de toekomst. In Rusland daarentegen is alles te koop: een diploma, een job, een politieke ambt... en dus zitten mensen niet op een bepaalde plaats of in een bepaalde job omdat ze er goed in zijn maar omdat ze er geld voor konden neerleggen.”

Voor Sergei, Kakayi en Avin is kunstenaar zijn een engagement. Sergei: “Wat ik maak is geen decoratie. Het is het protest in mijn hart.” “We verwerken onze problemen in onze kunst”, zegt Avin. Kakayi vult aan dat kunstenaars in Irak rond thema’s werken, “het is niet zoals hier, waar de compositie op zich belangrijk kan zijn”. “Voor mij moet kunst iets zeggen”, beklemtoont Avin, “het is een manier om uitdrukking te geven aan de moeilijkheden van het leven”. “In Rusland is er ook veel politiek geëngageerde kunst”, vertelt Sergei, “in tegenstelling tot hier, waar het rustiger is, en mensen bijgevolg ook op zoek zijn naar een andere soort kunst... maar misschien dat daar met de regeringscrisis in België toch ook weer verandering in komt”, lacht hij, “Misschien moeten alle vrouwen protesteren: geen regering, geen seks!”, merkt hij, met een knipoog naar de uitspraken van Marleen Temmerman eerder dit jaar.

(ON)MOGELIJK KUNSTENAAR IN HET THUISLAND

Avin en Kakayi zijn het er over eens dat het voor hen en vele andere kunstenaars onmogelijk zou zijn om vandaag kunst te maken in Irak. “Als je maag leeg is, dan zijn je hersenen leeg. Dan kan je niet creatief zijn”, werpt Kakayi op. “Maar kunst is wel een soort van therapie voor mij: we kunnen iets moois van ons verdriet maken”, legt Avin uit. Dat er verdriet en angst is, ook op duizenden kilometers van huis, is een feit. Avin en Kakayi maken zich enorme zorgen om hun families in Kirkuk. Dagelijks staan de inwoners van de grootste oliestad van Irak bloot aan geweld. “We zagen net terug op de televisie dat er drie nieuwe zelfmoordaanslagen waren, ondermeer in de straat van onze oom. We hebben nog geen nieuws over de slachtoffers”, vertelt Avin. “Kakayi’s nichtje is in haar winkel simpelweg doodgeschoten”.

NIET LEVEN
VAN MAAR
VOOR
DE KUNST

“Twee jaar geleden ben ik voor de eerste keer na 26 jaar naar mijn geboortestad terug gekeerd”, vertelt Kakayi, “het was een drama voor mij: de stad is een kerkhof geworden”. Kakayi was uitgenodigd om zijn werk tentoon te stellen. De expositie kon niet langer dan drie dagen duren, omwille van de onveiligheid in de stad. Avin en de kinderen reisden mee af om na lange jaren toch de kans aan te grijpen om hun familie op te zoeken. “Ik durfde het huis van mijn familie niet uit. Ik durfde met de kinderen de straat niet op.” Hun oudste zontje, toen acht, had lang geprotesteerd tegen de afreis naar Irak. Hij was bang omdat hij net als zijn ouders de beelden op de televisie en de verhalen van het thuisfront kent. “Toen we in Zaventem kwamen voor het vertrek bleef de metaaldetector afgaan. Ze konden maar niet vinden wat het was. Tot ze onze zoon alleen door het toestel lieten stappen. We ontdekten dat hij van de zinkplaten waarmee Kakayi etsen maakt met kleefband een schild gemaakt had, een borstplaat, om zich tegen een aanslag te beschermen.”

“Vandaag zou ik me belachelijk voelen om te gaan tentoonstellen in mijn stad”, zucht Avin. “De helft van de bevolking leeft onder de armoedegrens en er is amper vier uur electriciteit per dag”. Nochtans kan regeren niet moeilijk zijn volgens Kakayi: “Regeren is simpele dingen voor mensen garanderen: electriciteit, gezondheid, water.” “Schrijf maar dat de Irakezen geen vrede verlangen”, zo zegt Kakayi, “maar electriciteit en water”. Avin voelt zich verantwoordelijk voor wat er in haar land gebeurt ook al draagt zij geen schuld. De drama’s die zich afspelen bedrukken haar: “Soms komen we in het Nederlands zuurstof te kort om dingen te zeggen over onze emoties”. Kakayi wil er anders tegenover staan: “Mijn kunst, mijn schilderwerken, dat is mijn toekomst. Mijn leven is hier. Onze kinderen zijn hier. In Irak schiet kunst nog steeds als paddenstoelen uit de grond, er is een culturele traditie, maar de musea zijn leeggehaald of kapot geschoten en de galerijen zijn dicht. Artiësten kunnen niet groeien in het binnenland. Of je nu arm of rijk bent, hier kan je kunst beoefenen.”

ZebrArt (zie kader) steunt kunstenaars zoals Avin, Kakayi en Sergei. “Sommige mensen zeggen dat ZebrArt niets opbrengt”, zegt Kakayi, “maar ik ben niet akkoord. Je kan niet verwachten dat je door ZebrArt de grote carrière zal gaan maken.” Wel ondervinden kunstenaars steun in hun werk en leren ze andere artiesten kennen in Gent en andere steden. “Dit soort project heb ik tien jaar gemist”, getuigt Kakayi, “nu hebben we een warme thuis, vroeger waren we dakloos”.

Marlies Casier

ZebrArt is het platform waar gevluchte kunstenaars in contact komen met de culturele sector en met elkaar. ZebrArt zet mensen, ook ons, op het spoor van gevluchte kunstenaars die in België actief zijn. Op de site van ZebrArt kan je kennis maken met gevluchte kunstenaars, hun werk en hun achtergrond, alsook vind je er hun contactgegevens. De mensen en kunstenaars achter dit project van Vluchtelingenwerk Vlaanderen roepen al een tijdje om structurele ondersteuning bij het Vlaamse Ministerie van Cultuur, gezien zij tot op heden slechts van jaar tot jaar gesubsidieerd werden en hun toekomstig bestaan daardoor onzeker blijft.

Meer weten?

zebrart.be

sergei_andreev.com

freewebs.com/kakayiar

freewebs.com/avinkaki

ANTI KRAAK

Gent is een stad met traditie als het op kraken aankomt. Uit politieke overwegingen, maar meer nog uit economische noodzaak trekken mensen in huizen zonder eigenaar te zijn of huur te betalen. Nogal wat eigendommen van de stad Gent staan leeg, vaak in afwachting van traaglopende stadsvernieuwingsprojecten, en krijgen dus met krakers te maken. Dat bezorgde de verantwoordelijke schepenen in kwestie al de nodige grijze haren.

GOEDKOOP WONEN OF HET BEWAKEN VAN LEEGSTAND?

ANTI KRAAK EN LEEGSTANDSBESCHERMING: LANCELOT

Onder impuls van Schepen van Facility Management Christophe Peeters keurde de Gentse gemeenteraad in juni 2010 een nieuw proactief antileegstandsbeleid goed. Schepen Peeters was de ellenlange juridische procedures om krakers uit leegstaande panden te krijgen meer dan beu. De Dienst Vastgoedbeheer van de Stad Gent werkte een driestappenplan uit om de 531 panden in eigendom bij leegstand te beschermen tegen krakers en vandalisme. Vanaf nu worden leegstaande stadseigendommen in eerste instantie tijdelijk toegewezen aan mensen in acute precaire woonomstandigheden en in tweede instantie aan vzw's op zoek naar een geschikte ruimte. In een derde instantie schakelt de stad antikraak- of vastgoedbeschermingsfirma's als Lancelot en Entrakt in om hun patrimonium te vrijwaren van vandalisme en krakers. Maar wat is antikraak eigenlijk? Een oplossing voor het leegstandsprobleem van de Stad Gent of een obstakel voor meer creatieve en sociale alternatieven?

Antikraak waaide over uit Nederland en staat vooral bekend als een jong, flexibel en cool woonavontuur. Mensen krijgen de kans om leegstaande panden tijdelijk en voor een lage prijs te bewonen tot de gebouwen een nieuwe bestemming krijgen. Nochtans beschouwen antikraakbedrijven als Lancelot en Entrakt het goedkoop huisvesten van woningzoekenden niet tot hun prioriteit. Hun missie is het beschermen van vastgoed en in dienst van de eigenaars het leegstaand vastgoed zo adequaat en goedkoop mogelijk beheren. "Leegstaande panden trekken vaak krakers en vandalen aan", legt directeur van Lancelot Marc Reniers uit. "Hierdoor daalt de waarde van het pand en bij uitbreiding ook van de buurt. Deze leegstaande panden laten bewonen is de beste garantie tegen waardedaling. Het pand wordt immers verwarmd, bewoond en bijgevolg ook beschermd tegen ongewenste bezoekers. Het is dus een win-winsituatie: de waarde van het leegstaande pand blijft behouden door permanente bewoning en mensen kunnen goedkoop wonen".

Bewoning van leegstaande panden is niet de enige vorm van leegstandsbeheer die Lancelot aanbiedt. Er is ook de mogelijkheid voor de eigenaars om het pand te laten benutten of beheren. Beheren houdt in dat Lancelot glasreiniging, tuinonderhoud, sleutelbeheer of verwarmingsonderhoud in het leegstaande pand voorziet. Benutten impliceert dat het leegstand pand dienst doet als filmlocatie, reclamepaneel, of parking. Lancelot verwoordt het als volgt op hun website: "Leegstand kost geld, maar heeft u er ooit aan gedacht dat uw pand toch rendement kan opleveren tijdens leegstand."

Lancelot is de marktleider inzake leegstandsbeheer in België, maar deelt de markt met een 40-tal andere concurrenten waarvan Entrakt op de tweede plaats komt. Lancelot ontstond in 1993 in Nederland onder de naam Camelot. Ondertussen bezit de Camelot Groep tien kantoren in zes verschillende Europese landen. In België wonen er voorlopig nog maar 200 mensen in antikraak via Lancelot, maar het concept wint aan populariteit. Na wat aandacht in de media steeg het aantal aanvragen

van 2000 naar 7000. Vooral in Vlaamse steden worden de wachtlijsten om in antikraak te wonen steeds langer. De voornaamste klanten van Lancelot zijn stedelijke en provinciale overheden. Ook banken en particuliere eigenaars doen beroep op de diensten van Lancelot.

“Leegstand is nutteloos,” staat in vele kraakpanden op de muren te lezen. Vastgoedbeschermingsfirma’s lijken die mening te delen. Ze moedigen eigenaars aan om hun leegstaande panden niet te laten verkommeren, maar om die in het beste geval te laten bewonen. Een pluspunt voor de bewoners is dat ze zeer goedkoop kunnen wonen. Bij Lancelot is de richtprijs 175 euro per maand, per persoon alle kosten inbegrepen. Koppels die een leegstaand pand betrekken krijgen nog een korting aangeboden. Bovendien krijgen bewoners de kans om op bijzondere, ruime en vaak fancy locaties te wonen. Wie zou er nu niet voor een appel en een ei in een oude opslagloods, een verlaten klooster of een voormalige cinema willen wonen?

IF IT’S TOO GOOD TO BE TRUE...

Toch is niet iedereen even enthousiast over antikraak. Het meest voor de hand liggend ongemak is dat het een woonverhaal van zeer korte duur kan zijn. Een contract wordt voor minimaal drie maanden afgesloten en dan per maand verlengd. “De opzegtermijn is twee weken”, zegt Marc Reniers van Lancelot, “dus ik vertel onze bewoners altijd dat ze hun valies moeten klaar houden”.

Abel Heijkamp, medeoprichter van de Nederlandse Bond voor Precaire Woonvormen, ziet hierin een ernstig probleem. “Tijdelijke woonvormen zoals antikraak zorgen voor een uitholling van de huurwetgeving,” Heijkamp maakte een documentaire over antikraak in Nederland getiteld ‘Leegstand Zonder Zorgen’. “Als je in antikraak gaat wonen sluit je geen huurovereenkomst af met het antikraakbedrijf, maar een bruikleenovereenkomst. Dit betekent dat je geen huur hoeft te betalen, maar mits een vergoeding het leegstande pand kosteloos mag bewonen. Dit betekent echter ook dat je je als bewoner niet kan beroepen op de huurwetgeving en dit is waar het schoentje wringt.”

Een ander probleem waar Heijkamp in zijn documentaire op wijst is de inbreuk op de privacy. Vastgoedbeschermingsfirma’s als Lancelot sturen maandelijks controleurs op pad om de panden die ze in antikraak laten bewonen te controleren. Marc Reniers van Lancelot ziet deze controles als noodzakelijk. “Onze bewoners zijn onze ambassadeurs, en wij staan erop dat zij deze functie goed vervullen”. Remco Van Olst, de directeur van Camelot Nederland stelt het als volgt: “Vertrouwen is goed, maar controle is nog veel

beter”. Wordt het pand niet onderverhuurd? Ligt de tuin wel netjes? Wordt het pand deftig onderhouden? Worden er kaarsen aangestoken? Worden er feestjes gehouden? Worden deze regels overtreden dan krijgt de bewoner een waarschuwing en een boete van 30 euro en na drie waarschuwingen wordt het contract verbroken en kan de bewoner vertrekken. “Huisvredebreuk”, volgens Abel Heijkamp. “Het punt is dat deze controles onaangekondigd gebeuren. Lancelot bezit een reservesleutel van het pand en verleent zichzelf het recht om na het aanbellen op eigen initiatief binnen te komen”.

Naast een inbreuk op de privacy is er volgens Heijkamp ook sprake van discriminatie. Alvorens je via Lancelot of Entrakt kan wonen moet je op intakegesprek komen. Tijdens dit gesprek gaat men na of je wel voldoende verantwoordelijkheidszin hebt om in antikraak te wonen. Bij voorkeur worden er dan ook politieagenten, leerkrachten of mensen uit de zorgsector gekozen. Reniers van Lancelot ziet hier geen probleem in. “Dit zijn immers mensen van wie we vermoeden dat ze als goede huisvader -of moeder op ons pand zullen passen” Zwangere vrouwen of mensen met minderjarige kinderen komen sowieso niet in aanmerking. “Om veiligheidsredenen”, verklaart Reniers. “Een oud fabriekspand lijkt ons bijvoorbeeld geen veilige omgeving voor kinderen of zwangere vrouwen”. Naast een bewijs van goed gedrag en zeden moet je ook je maandelijks inkomen kunnen aangeven om via Lancelot te kunnen wonen.

Op de website van Lancelot wordt trots geponeerd dat “de dagkosten van Lancelot gelijk zijn aan twee uren loon van een medewerker van een beveiligingsbedrijf”. Meteen ook een derde punt van kritiek want niet conform met het arbeidsrecht. Antikraak-bewoners worden geïnstrumentaliseerd tot goedkope leegstandsbewakers zonder dat ze hiervoor betaald worden. “Ik benadruk met klem dat een bewoner geen werknemer van Lancelot is”, zegt Marc Reniers van Lancelot. “Bovendien betalen mensen die via ons wonen slechts een vijfde van wat ze op de reguliere woonmarkt zouden betalen, dus zij kunnen heel wat geld sparen”.

VAN ANTI-KRAAK NAAR PRO-KRAAK!

Bedrijven als Lancelot kiezen hun bewoners niet uit sociale overwegingen. Integendeel, de gehanteerde selectiecriteria maken net dat mensen die de hoogste nood hebben aan een goedkope woonst niet bij hen terecht kunnen. De gemiddelde werkloze zal op een intake gesprek bij Lancelot weinig potten breken; laat staan iemand zonder papieren. Mensen aan de onderkant van de samenleving wordt zo een overlevingsstrategie uit handen gerukt. Het repressief optreden ten

aanzien van krakers is deel van een strategie om ongewenste groepen het leven moeilijk te maken, in de hoop dat ze opkrassen. Als burgemeester Termont sociale organisaties en burgers oproept om de Roma niet meer te helpen, dan kan hij ze logischerwijs ook niet in lege stadseigendommen laten wonen.

De stad Gent argumenteert dat ze geen mensen wil en mag huisvesten in woningen die niet voldoen aan de normen. Kan kloppen, maar een slecht huis is beter dan de nachtopvang. Bovendien is het maar de vraag of er gemeenschapsgeld dient te gaan naar bedrijven die geen al te beste reputatie hebben, zoals blijkt uit de documentaire van Heijkamp. Een loopje nemen met de huurwetgeving die er is om bewoners te beschermen kan tellen als bezwaar.

Het kan ook anders. Kraken dient niet als een probleem gezien te worden. Voor veel mensen gaat het om een –vaak tijdelijke- oplossing. Hard optreden lijkt niet meteen de juiste aanpak. Onderhandelen lijkt een betere optie. De stad zou bijvoorbeeld iemand kunnen aanstellen als brugfiguur tussen de overheid en krakers. Zo iemand kan contacten leggen en situaties beter inschatten dan nu het geval is.

Daar zijn de geesten nog niet rijp voor. Zo blijkt uit de recente ontwikkelingen in de Spitaelpoortstraat. In de nacht van 27 december werden er zeven leegstaande panden gekraakt in de Spitaelpoortstraat aan de Dampoort teneinde er daklozen te huisvesten. Met dit initiatief wil de actiegroep “Solidariteit van Onderop” duidelijk maken dat kwaliteitsvol wonen een basisrecht is dat voor iedereen moet gelden. Met de hulp van enthousiaste buurtbewoners probeerden de actievoerders van de huisjes thuisjes te maken. In plaats van de dialoog aan te gaan met de actiegroep en met de krakende daklozen werden ze gedagvaard door de Stad Gent.

In een stedelijke huisvestingscontext die gekenmerkt wordt door hoge huur -en koopprijzen, ellenlange wachtlijsten voor sociale woningen, tsunami’s aan kotstudenten en sociale verdringing, begint het Gentse proactief antileegstandsbeleid steeds sterker te neigen naar een repressief antikraakbeleid. En zoals steeds zijn de meest kwetsbare groepen hier het eerste slachtoffer van: daklozen, sans-papiers, Gentse Roma gezinnen, asielzoekers, working poor. Word wakker, meneer de burgemeester! Gent is zoveel stad...er is genoeg voor iedereen, dat is gewoon een kwestie van politieke keuzes.

Toon Lambrecht en Siggie Vertommen

Met dank aan Abel Heijkamp (Bond voor Precaire Woonvormen), Marc Reniers (Lancelot Belgium)
Voor meer info: <http://leegstandzonderzorgen.nl/>

SLUITER- TIJD

foto's: Ruben Acou

10

DE TWEE GEZICHTEN

Verzengende woestijn en besneeuwde pieken. Achterdocht naast oneindige gastvrijheid. Boerka's maar ook plastische chirurgie. Repressie in een land dat we associëren met een hoogstaande cultuur. Een alcoholverbod maar opium op elke straathoek. Iran is een land vol tegenstellingen. Tegenstellingen met nuances die geen weerklink krijgen in onze westerse media, waardoor we in Europa Iran enkel als het land van ayatollah, fatwa, uranium en mollah kennen. Tegenstellingen en breuklijnen die vooral liggen tussen stad en platteland. Een verward bericht uit Esfahan.

We zijn een beetje verward... We fietsen al een maand door het dunbevolkte Iraanse Zagros bergketen. Iran had ons al van onze sokken geblazen door zijn onbegrensde gastvrijheid van de bevolking en tegelijkertijd achterdocht van het regime. Eenmaal aangekomen in Esfahan wordt het verhaal nog complexer en komen de breuklijnen in de Iraanse samenleving die op het platteland nog niet helemaal zichtbaar waren helemaal boven drijven.

Een maand lang zijn we ondergedompeld in het eenvoudige en gastvrije maar superconservatieve platteland. Elke avond opnieuw belanden we in huiskamers versierd met posters van Ayatollah Khomeini en Ahmadinedjad. In Esfahan, tweede grootste stad en officieus culturele en liberale hoofdstad van het land, lijken we in een andere wereld te zijn beland. Alhoewel chadors (hoofddoeken) en mollahs (Sjiitische geestelijken) overal zijn, ruik je het parfum van verandering, modernisme en ontevredenheid met het regime. Jonge vrouwen dragen hun hoofddoek zo ver naar achteren zodat hij bij de minste windstoot lijkt te zullen wegvaaieren. Groepjes jongens en meisjes ruiken in het park de kans om schuchter blikken met elkaar te wisselen. En toch is ook dit weer – net zoals zo vaak – weer schijn.

Enkele gesprekken met jongeren in Esfahan leren ons een ander verhaal. De overgrote meerderheid van de huwelijken is “gearrangeerd”. Dat wil zeggen: de ouders van de jongen kiezen een meisje – liefst in de familie. Scheiden gebeurt nauwelijks want de vrouw is

meestal financieel afhankelijk en de mannen moeten bij scheiding een hoge geldsom betalen. Een gewone relatie op basis van verliefdheid lijkt – zelfs in de steden – heel moeilijk. Een jongeman (22), knap en met een universitair diploma, zei ons dat hij niet aan een gewoon lief kan geraken: hij had al drie keer geprobeerd ‘om iets te gaan drinken’ maar dat was telkens op een fiasco uitgedraaid. Iedereen wantrouwt ook iedereen. Bij een eerste afspraakje vertelt niemand zijn echte naam. Op het platteland waren we ook te gast bij een grote familie. Manlief had zich een tweede vrouw ‘aangeschaft’. De gelukkige bruid was jonger dan zijn oudste zoon.

TRAININGSPAK VERBODEN

De laatste verkiezingen en de daaropvolgende rellen hebben de breuklijnen in de Iraanse maatschappij duidelijk onderstreept. De Revolutie, die Ayatollah Khomeini en de zijnen in 1979 ontketenden, bepaalt nog altijd het leven in de Republiek. Het leven is er gebaseerd op Islamitische wetgeving en het zijn de mollahs (geestelijken) die de koers van het land bepalen. Het zijn vrijwilligers van het eerste uur, de basjiss, die nog altijd de bewakers van de revolutie zijn. Ze vormen een soort schaduwleger die elke anti-revolutionaire beweging of filosofie dient te smoren. In Esfahan gingen we met onze gastfamilie in een park eten, maar dat was buiten de basjiss gerekend. Die weigerden de dochter van de familie de toegang tot het park

foto's: Steven Geirnaert

omdat ze niet zedig genoeg was gekleed. Ze droeg nota bene een gewone joggingbroek. De ogen van de jonge puber sloegen vuur, maar tegenspreken is uit den boze. De vrijwilligers zijn de hoeksteen van de republiek en melden afwijkend gedrag aan de Islamitische apparatsjiks. Ondertussen is de Islamitische Republiek dertig jaar oud en velen zijn revolutiemoe, ondanks verwoede pogingen van het regime om haat, propaganda en paranoia te zaaien. Laat je wel geen zand in de ogen strooien door de protesten naar aanleiding van de verkiezingen. De ontevreden zijn een minderheid uit de steden. De grote ongeschoolde massa op het platteland gelooft graag de haat-praat van Ahmadinejad. De nieuwe sterke man koopt zijn populariteit namelijk met cash en het volk houdt de hand graag open voor de steun waarmee hij hun stem koopt.

Stad versus platteland dat blijft dan ook het belangrijkste schisma van Iran. Progressieve Iraniërs, vooral in steden zoals in Esfahan, zijn meesters in het aftasten van het toelaatbare. De repressie en de wispelturigheid van de overheid heeft hen geleerd creatief om te springen met de regels en vooral de intellectuele middenklasse die het regime de rug heeft toegekeerd zoekt achterpoortjes voor de overvloed aan wetten en regels. Ook de media is in handen van de staat: niemand leest dan ook kranten, maar bijna iedereen heeft wel een satelliet om te kijken naar buitenlandse zenders die een ander geluid laten horen. Ook het internet wordt zwaar gecensureerd. In een internetcafé lukt het me niet eens om de website van “De Standaard” te openen. Toch kent elke jongere in de stad wel een manier om de censuur te omzeilen. De hijab of hoofddoek is in Iran verplicht maar in de grote steden dragen de dames een minuscule stukje textiel dat bij de minste windstoot lijkt te zullen wegwaaien. Vreemd is ook dat het land met de strikte en puriteinse kledingsregels kampioen is in plastische chirurgie. Nergens ter wereld worden er zoveel nieuwe neuzen gezet als in Iran. Het is zelfs bon ton voor jongeren om met valse hechtingen rond te lopen. Een schuchtere poging om de revolutie een hak zetten en in de verf te zetten dat zij uiterlijk boven dogma verkiezen: de plastieke neus als revolutionaire expressie.

Op een avond net voor Esfahan slapen we bij een jonge Iranee en zijn familie – hij spreekt geen Engels maar we communiceren via het vertaalprogramma op zijn pc. Klik na klik leren we elkaar zo kennen. “Ik voel me opgesloten in mijn eigen land,” zegt de computer. “Ik wil zo snel mogelijk weg en een leven leiden als dat van jullie.” De kamer, vol posters van westerse filmsterren, is een heel kleine oase van moderniteit in een oceaan van een voor hem vijandige omgeving. De jongen worstelt met het gebrek aan kansen, het regime en de dwang van de maatschappij en de Islam. Ondanks de kortstondige ontmoeting en onze moeilijke communicatie nemen we afscheid met tranen in de ogen. De volgende nacht slapen we bij een ultraconservatieve, maar overvriendelijke, aanhanger van het regime. Zijn insignes en geweer uit de oorlog tussen

VAN IRAN

in Iran en Irak staan in de leefruimte en hij ziet er uit als een heilige krijger. Maar hij is een hele warme papa en ontvangt ons met open armen. Hij bespeelt ’s avonds de Iraanse sitar en steelt mijn hart.

DE ZOETE SMAAK VAN SLECHTE ALCOHOL

Alcohol is in Iran strikt verboden. We keken dan ook raar op toen we de eerste winkel binnenstapten. Rekken vol Tuborg en Heineken. De vreugde was van korte duur: alle ‘bieren’ zijn alcoholvrij. Maar zoals zo vaak in Iran is de straat een andere wereld dan thuis. Iraniërs – en vooral in de steden - scheppen graag op met hun gesmokkelde whisky of zelfgemaakte wijn. Het spul smaakt veelal verschrikkelijk. Voor hen echter overheerst de zoete smaak van de wraak van een illegale daad.

Regelmatig als we bij Iraniërs thuis worden uitgenodigd wordt na het avondeten de pijp boven gehaald. En zowel in Esfahan als op het omliggende platteland zitten ook de aanhangers van het regime ’s avonds en masse aan de opium. Een intellectuele spreidstand die enkel in schizofreen Iran mogelijk lijkt. Vanuit onze slaapzakken op de mat horen we de gesprekken, eerst nog levendig en enthousiast, langzaam doven en vertragen naarmate meer opium wordt geïnhaleerd.

Steven Geirnaert

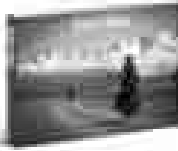

FOTO VÉLO, DE REIS. HET BOEK

De passage in Iran was een onderdeel van een reis die hen op een jaar tijd van Europa naar China bracht.

De fiets brengt Heidi en Steven van Hongarije naar China. Na een jaar staat 20.000 km op de teller. In het najaar van 2009 fietsten ze anderhalve maand door Iran. De reis naar China zal een jaar worden vol emotie, extreem geluk en bodemloze frustratie en de meest verrassende ervaringen. Een verhaal van schorpioenen in de tent en Pakistaanse gastvrijheid. Van zelfgestookte wodka en Iraanse opium. Van moordend verkeer en hartverscheurend mooie landschappen.

Foto Vélo kwam uit in februari 2011 en brengt een jaar lang emotie en avontuur in een boek vol foto's aangevuld met gedachten, anekdotes en impressies. Wil je op de hoogte blijven of het boek bestellen ga naar foto-velo.be of stuur een mailtje naar info@foto-velo.be

DE OVER- POORTSTR

Het stedelijke landschap van Gent en het collectieve geheugen van de Gentenaars bevatten tal van verwijzingen naar de universiteit en haar gebouwen, studenten en professoren. ‘Plaatsen van herinnering’, noemen we de plekken waar de universiteit zich verankerde in de stad. Het project UGentMemorie gaat op zoek naar deze plaatsen van herinnering en onderzoekt het gemeenschappelijk geheugen van stad & universiteit. In het vorige nummer van Tiens Tiens belichtte UGentMemorie de Blandijnberg als het Cuba van Gent. Deze aflevering ontdekken we de Overpoortstraat, het nachtelijke podium van de boemelende student.

De Gentse Overpoortstraat wordt geclaimd door studenten. Dat gaat erg ver: studenten verwachten dat stadsbestuur en politie hún uitgaanskwartier beschermen, fulmineren tegen jonge Gentenaars die hún fuiven en feesten verstoren en verbazen zich over cafés die al eens een ánder publiek prefereren. De snelle opeenvolging van studentengeneraties doet in het geval van de Overpoortstraat vergeten hoe jong de studentikoze aanwezigheid er is, alsof de universiteit haar uitgaanskwartier nooit elders heeft gehad.

Niets is minder waar. De uitgaansbuurt van de Gentse student situeerde zich 150 jaar lang – sinds de stichting van de universiteit in 1817 – rond de Veldstraat en de Voldersstraat en verschoof in de jaren 1950 eerst nog naar de Kuiperskaai.

De negentiende-eeuwse student had in de Overpoortstraat niets te zoeken: het was een grauwe, bescheiden invalsweg naar het Sint-Pietersdorp, die net zoals de rest van Gent in spoedtempo werd ingenomen door fabriekjes en beluiken. Uit deze armtierige tijd dateert nog de kleine muurkapel van nr. 33, opgericht tijdens de cholera-epidemie van juni 1832. Wie goed kijkt, ziet boven en achter de flitsende caféruiten nog de eenvoudige gevels, binnenkoeren en achterhuizen die herinneren aan de oude arbeiderswijk.

Na de sloop van de stadsomwalling in 1860 zoekt de industrie geleidelijk aan de stadsrand op. Het stadscentrum en de buurt van de Overpoortstraat krijgen opnieuw wat zuurstof. Toch blijven er tot de jaren 1960 verschillende bedrijfjes bestaan langs de Muinkschelde en worden de laatste beluiken in de Overpoortstraat, Voetweg, Stalhof en Benedictijnenstraat pas begin van de jaren 1970 ontruimd. Ze maken plaats voor de universiteit...

STUDENTENBOULEVARD

De uitbreiding van het studiebeurzenstelsel, de economische hoogconjunctuur en een inhaalbeweging van de vrouwelijke studenten zorgen in de jaren 1950 en 1960 voor een exponentiële groei van het aantal studenten: dat stijgt van 2.200 in 1945 tot 12.200 in 1970! De

‘massificatie’ van het hoger onderwijs zal het academisch leven totaal veranderen. Universiteiten evolueren van kleinschalige elite-instellingen naar anonieme massa-universiteiten. Om de studentenstroom op te vangen heeft de universiteit meer auditoria, leslokalen en laboratoria nodig. Het is snel duidelijk dat de uitbreidingsmogelijkheden van de sites in de Voldersstraat en de Sint-Pietersnieuwstraat niet volstaan. Naar Amerikaans model bouwt de universiteit enkele grote, geïsoleerde campussen uit in het zuiden van de stad. Op de braakliggende terreinen naast de nieuw aangelegde E40 en E17 vernijzen het Academisch ziekenhuis (1958), het Instituut voor Nucleaire Wetenschappen (1968) en campus De Sterre (1966).

De universiteit moet niet alleen haar eigen infrastructuur in ijlt tempo uitbouwen, ze moet de stad ook bijspringen in de huisvesting en maaltijdvoorziening van al die duizenden studenten. Op 20

Studenten verwachten
dat stadsbestuur en politie
hún uitgaanskwartier
beschermen, fulmineren
tegen jonge Gentenaars
die hún fuiven en feesten
verstoren en verbazen
zich over cafés die al eens
een ánder publiek
prefereren

foto's: Pieter Morlion

december 1960 leggen de ministers van Openbare Werken en Onderwijs de eerste steen van Home Fabiola voor meisjesstudenten in de Jan Frans Willemsstraat, vlakbij de Overpoortstraat. Pal in het midden van enerzijds de ‘oude universiteit’ in de Voldersstraat en de Sint-Pietersnieuwstraat en anderzijds de nieuwe sites aan de Ledeganck (waar het oude Botanisch Instituut plaats maakte voor een hoogbouw) en de Sterre, lijkt die locatie niet meer dan logisch. In 1971 krijgt Home Fabiola gezelschap van Home Vermeylen en Resto Overpoort en nog eens twee jaar later volgt Home Corneel Heymans, genoemd naar de enige Nobelprijswinnaar van de UGent. Elk van deze gebouwen komt op de plaats van de negentiende-eeuwse beluiken.

Gelegen op het standaardtraject van studenten van en naar de campus en met de hoge concentratie aan studentenvoorzieningen is de Overpoortstraat gelanceerd als dé studentenboulevard bij uitstek. Eén voor één maken de winkels en woonhuizen van de straat plaats voor cafés en spijshuizen. Opmerkelijk is dat in tegenstelling tot de cafés in het stadscentrum en op de Kuiperskaai – de vorige uitgaansbuurt van de studenten – de cafés van de Overpoort zich quasi uitsluitend richten op een studentenpubliek. Iets wat economisch enkel mogelijk is omdat het aantal studenten én hun zakgeld exponentieel gestegen is.

VERANDEREND UITGAANSLEVEN

Met de verschuiving van het uitgaans- en danskwartier naar de Overpoortstraat raken de studenten fysiek geïsoleerd van de rest van Gent. Tot op vandaag geldt dat wie zelf geen student (meer) is, de Overpoort zoveel mogelijk ontwijkt. Studenten hebben duidelijk hun eigen gebruiken, uitgaansrituelen, kalender én bioritme. Een legendarische studentenactiviteit die zich afspeelt in de achterafzaaltjes van de Overpoortcafé's en menig passant doet huiveren, is de cantus. Dit drink- en zangfestijn met zijn specifiek register en geplogenheden is een uitvloeisel van de negentiende-eeuwse ‘tonzitting’ of ‘tonneau’, waarbij de studentenvereniging vergaderde en discussieerde bij een ton bier of wijn.

Hoe een perfecte boemelavond er uit ziet, hangt af van de tijd en de zeden

Hier is geen sprake van een idyllisch Quartier Latin waar stadsbewoners en studenten zij aan zij de koffiebars bevolken

Om een finale clash tussen beide kampen te vermijden, moeten de drukke avonden voortaan tot in de puntjes voorbereid worden. In 1989 treedt het actieplan voor de 'Kristalnacht' in werking: de Overpoortstraat wordt verkeersvrij, cafés schenken bier in plastic bekertjes, enkele studenten krijgen een signalisatiefunctie, buurtbewoners houden fietsen en vuilnisbakken binnen en om de straat wat te ontlasten van het volk worden op het Sint-Pietersplein optredens georganiseerd – met niet al te populaire bands, om niet nóg meer

volk aan te trekken. Het wordt een vlekkeloze nacht. De laatste donderdag voor de kerstvakantie, intussen omgedoopt tot 'Winternacht', zal anno 2010 niet meer de 18.000 deelnemers halen zoals in het begin van de jaren 1990, maar blijft traditioneel een van de meest geanimeerde én best voorbereide van het Overpoortjaar.

De samenwerkingscommissie blijft in de jaren na 1989 actief werken om verschillende vormen van overlast gezamenlijk aan te pakken. Als studentenverenigingen preventieofficier Freddy Carlier uitnodigen om te komen praten over vandalisme, merkt die op dat 'tien jaar geleden studentenafoerdigden een politieafgevoerdigde waarschijnlijk gewoon hadden buitengedragen'. Met de campagne 'Over de Overpoort' in 1998 worden studenten voor de eerste keer geënuëteerd over welke vormen van overlast ze zelf ervaren: fietsdiefstal, inbraak, graffiti, sluikaffiches, zwerfvuil, brandveiligheid, huisvuilophaling, lawaaihinder van wegenwerken... Over al deze onderwerpen krijgen studenten tegenwoordig informatie via brochures, flyers en internet. De stad heeft daarnaast een preventieambtenaar en een studentenpreventiecoach. Optimale preventie en communicatie is dan ook de enige manier om de stad leefbaar te houden onder de 'tsunami' van 65.000 Gentse studenten.

15

EEN ONZEKERE TOEKOMST?

Studentenverenigingen en horeca durven al eens te klagen dat het traditionele studentendom verdwijnt en de Overpoortstraat steeds minder studenten kan bekoren. Als schuldlige wordt dan het semestersysteem aangewezen: terwijl het jaarsysteem toeliet om een heel jaar onbemerkt te genieten van het studentenleven, zijn studenten sinds 2005 voortdurend in de weer met hun studies. De tussentijdse blok, examenperiode en krokusvakantie zorgen bovendien tussen december en maart voor een 'gat' in de studentenactiviteiten. De cafés richten zich daarom noodgedwongen ook op Gentse scholieren op vrijdagavond en in het weekend.

Ten tweede is het duidelijk dat de studentencultuur versnipperd en zich via de verdere uitbouw van de verschillende campussen meer verspreidt over de stad.

Maar de kans dat de Overpoortstraat haar statuut als belangrijkste uitgaanskwartier voor studenten binnenkort zal verliezen is gering. De straat blijft immers een primaire verbindingader voor studenten met een hoge concentratie aan voorzieningen. Binnenkort openen op de Kantenberg – letterlijk op een boogschuit van de Overpoortstraat – nieuwe studentenhomes en een studentenrestaurant. Een andere langetermijntroef van de Overpoortstraat is het Sint-Pietersplein, dat volop wordt ingezet als evenementenplein voor studenten. Bovendien compenseert het almaar groeiende studentenaantal voor een groot deel de versnippering van de studentencultuur.

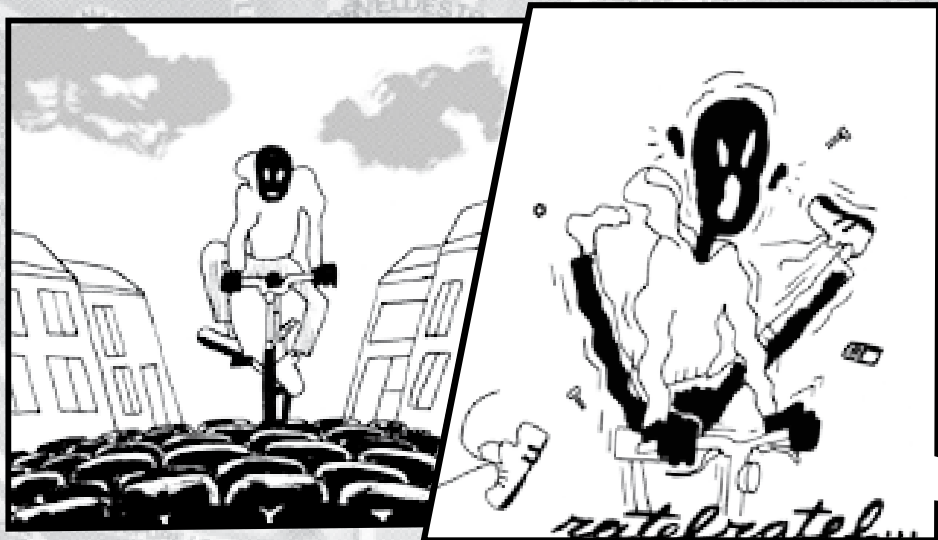
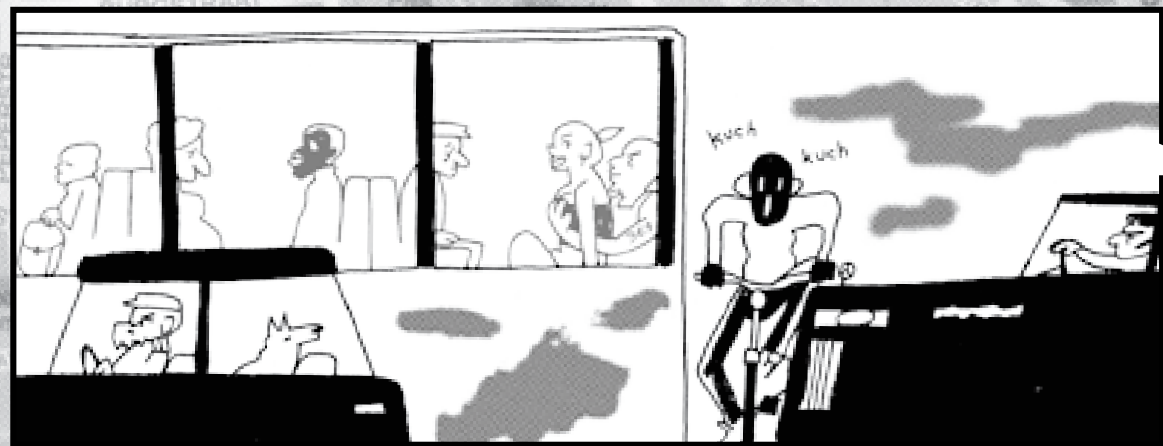
Zeggen dat de Overpoortstraat getekend is door de aanwezigheid van de universiteit en haar studenten is een understatement. De straat is in geen tijd een studentenclave geworden waar de stad zich volledig heeft teruggetrokken. Hier is geen sprake van een idyllisch Quartier Latin waar stadsbewoners en studenten zij aan zij de koffiebars bevolken. Het heeft het voordeel van de duidelijkheid: geen Gentenaar die er een gezinswoning zal kopen om vervolgens te klagen over het nachtlawaai.

In de praktijk kunnen studenten er enkel nog overlast berokkenen aan elkaar. Dat ligt enigszins anders in de woonbuurten rondom de universiteitsgebouwen elders in de stad. Daar verstoort de steeds groeiende studentengemeenschap niet alleen de nachtrust, maar ook het evenwicht en de dynamiek van de buurt. Een tendens die de stad samen met de onverstoorbare toestroom aan studenten angstvallig in de gaten houdt.

Fien Dannian en Ruben Mantels

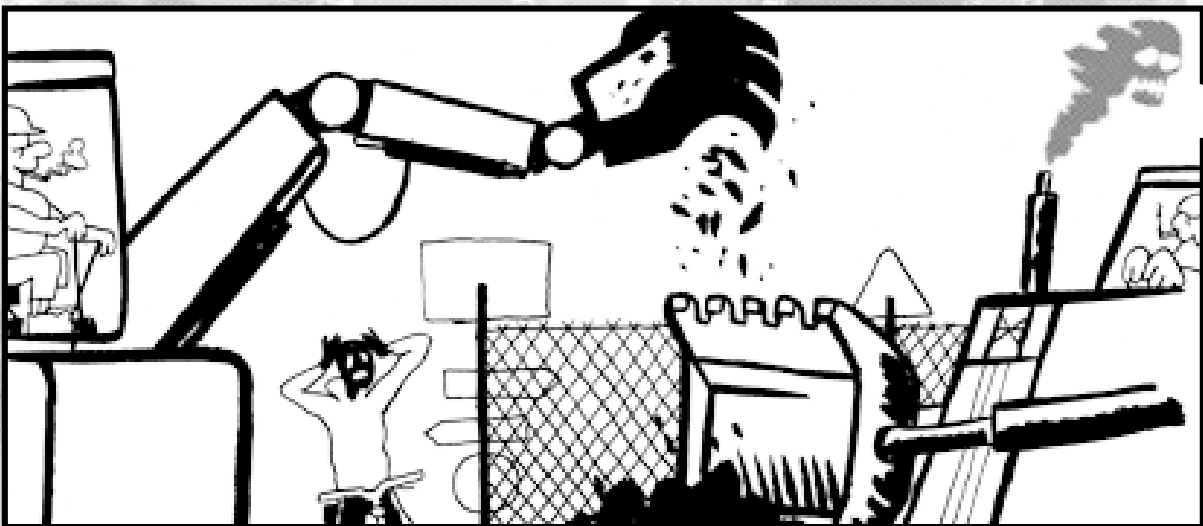
UGentMemorie.be

Gent Centrum

Gand est à la fois une ville historique et contemporaine. Le quotidien moderne de ses habitants actifs se déroule dans un splendide décor. La ville de Gand respire, vit, travaille et se divertit, jour après jour.

Gante es al mismo tiempo una ciudad histórica y contemporánea. La vida moderna de cada día, del habitante activo, tiene lugar en un espléndido marco histórico. En Gante se reside, se vive, se trabaja y se disfruta. Y esto, cada día de nuevo.

ZUUR STOF VOOR DE BRUGSE POORT

Binnenkort verlaat de legendarische mosterdfabriek Ferdinand Tierentyn de Brugse Poort, samen met twee andere bedrijven

Een park creëren temidden van een eivolle wijk zonder ook maar één bewoner te moeten onteigenen: kan iemand een beter electorale voltreffer bedenken?

projectontwikkelaar als buurtbewoners zich kunnen vinden. Wil de Stad zijn rol als bemiddelaar tussen beide partijen hierin alsnog opnemen? Het is ook afwachten hoe duurzaam en ecologisch dit project zal worden. De Stad lanceerde in dat verband recentelijk het zeer te waarderen Klimaatverbond, met als objectief een koolstof-arm of zelfs een koolstof-neutraal Gent tegen 2050. Zeer ambitieus dus, maar om dit doel te bereiken zullen ook alle te realiseren bouwprojecten deze ambitie in hun plannen moeten integreren. De lijst met recente 'gemiste kansen' in de Gentse architectuur is reeds voldoende lang.

Zullen we tegen 2020 met 270.000 zijn? Een duurzaam woonbeleid impliceert onder meer leren omgaan met die permanente groei en groenzones aanzien als een fundamenteel onderdeel voor een leefbare stad. Een park creëren temidden van een eivolle wijk zonder ook maar één bewoner te moeten onteigenen: kan iemand een betere electorale voltreffer bedenken?

Stefaan Onghena (Ecofolie vzw) en tevens buurtbewoner.

Horden verdwaalde autobestuurders spraken de voorbije decennia bewoners van de Brugse Poort aan, vertwijfeld op zoek naar bowling De Meibloem. Als buurtbewoner was het niet altijd makkelijk hen het complexe stratenpatroon van de Brugse Poort uit te leggen. Met de komst van de GPS viel het aantal verdwaalde reizigers echter opvallend terug.

En in de toekomst zullen de verdwaalde reizigers nog zeldzamer worden. Wie nog een partijtje wil bowlen zal zich namelijk moeten reppen: Bowling De Meibloem verdwijnt. Samen met de legendarische mosterdfabriek Ferdinand Tierentyn, met zijn metershoge houten azijnvaten, en met meubelwinkel én meubelmaker Van den Berghe-Pauvers verlaten op die manier drie vaste waarden het grondgebied van de Brugse Poort. Niet alle omwonenden waren altijd even blij met hun inplanting. Wat nachtlawaai, ronkende airco's, parkeerhinder of een levering van 13.000 liter zuiver alcohol waren standaard. Toch viel het al bij al mee en werd deze wijk geen Enschede bis.

Binnenkort zullen nostalgie, scepticisme en nieuwsgierigheid zich kunnen verstrengelen. De Vlarew-wetgeving is van oordeel dat deze bedrijven binnenkort 'zonevreemd' zullen zijn en bijgevolg moeten oprassen. Het gebied dat vrijkomt stond reeds ingeschreven als woonzone. Ongepast dus om er nog langer meubelen of mosterd te fabriceren. Daardoor wachten nu een slordige 10.000 m² grond op een herbestemming.

De Stad Gent besliste de gronden niet zelf aan te kopen. Een gemiste kans? Een projectontwikkelaar diende reeds een eerste ontwerp in. Van een privé-initiatief kan men moeilijk verwachten dat ze deze terreinen omdoopt tot een park voor de omwonenden. Het lijkt wel een omgekeerde beweging van het project 'zuurstof voor de Brugse Poort'. Dat voorzag in meer groen en het lichtjes afbouwen van het aantal wooneenheden in deze reeds overbevolkte wijk.

Zolang er geen definitieve stedenbouwkundige vergunning is afgeleverd, kunnen de plannen nog worden bijgestuurd. Enig studiewerk en bevraging bij de omwonenden kunnen leiden tot een project met een meerwaarde voor de ganse wijk, waarin zowel

De huidige EPB-norm halen is verplicht. Meer doen is meer dan wenselijk.

Wat betreft groenvoorziening en circulatie voor voetgangers en fietsers heeft dit terrein heel wat potentieel. Er zijn immers drie aansluitingen met de openbare weg (Meibloemstraat, Sparresstraat en Kastanjestraat). Daar het terrein permanent toegankelijk moet zijn voor hulpdiensten bestaan hier mogelijkheden voor het aanleggen van enkele bypassen voor fietsers en voetgangers.

Afwachten dus welk definitief plan de goedkeuring van de Stad zal krijgen. Zal de oudste vleugel van de mosterdfabriek, overigens het enige gebouw met karakter op die site, geconserveerd worden? In de Gentenaar van 26 januari konden we alvast vernemen dat Acasa, de projectontwikkelaar, er 40 tot 60 wooneenheden plant. Momenteel is er dus nog een marge van 20 units. Het zou gaan om een mix van kwaliteitsvolle eengezinswoningen en appartementen, gecombineerd met een ondergrondse parking, openbaar groen en een bijkomende buurtparking. Klinkt allemaal nog redelijk. Zeker als men zich houdt aan de aangekondigde twee of drie bouwlagen en voldoende afstand tot de bestaande woningen voorziet.

Afwachten ook in welke mate de Stad met de buurt zal communiceren en inspraak zal toelaten. Veel enthousiasme zal er wellicht niet zijn bij de omwonenden om in deze overbevolkte wijk nog meer mensen samen te persen ten koste van een potentieel park. Een decennium of wat geleden was het de Stad zelf die concludeerde dat deze wijk een zuurstofinjectie nodig had.

Vandaag flirt Gent met de 250.000 inwoners. Alles wijst erop dat de instroom zich nog geruime tijd zal voortzetten.

SOCIAAL ~ ARTISTIEK WERK IN GENT

EEN GESPREK OP HET SNIJVELD VAN KUNST EN MAATSCHAPPIJ

Gent en cultuur: het is een geslaagd huwelijk. Het Gentse stadsbestuur organiseert niet enkel grootschalige culturele evenementen, maar investeert ook in een wijkgebonden culturele infrastructuur en in sociaal-artistiek werk. Omdat sociaal-artistiek werk een belangrijke rol speelt in stedelijke vernieuwing, legde TiensTiens vier gezichten van het Gentse sociaal-artistieke werk een aantal prangende vragen voor.

Voor ons zitten Dominique Willaert, artistiek en inhoudelijk coördinator van Victoria Deluxe en man met een politieke missie: de mensen in Gent die het lastig hebben een stem geven. Daarnaast Evelyne Deceur, de gedreven jonge coördinatrice van Rocsa, de vzw die naam maakte met de ontmoetingsplaats De Site in het Rabot en nu met Assurance Ambiance in het gebied Muide-Meulestede-Afrikalaan nieuwe ontmoetingsplaatsen voor bewoners creëert. Aan de andere kant van de tafel Jeroen Michiel, woordvoerder van Bij' De Vieze Gasten, de alom gekende broedplaats voor creatieve buurtprojecten in de Brugse Poort. En om het rijtje af te ronden Paul Bottelberghs, co-coördinator van Ambrosia's Tafel, een jonge cultuur-educatieve organisatie die onder meer bijval kregen met hun wijk-tv project in Nieuw Gent. Een gevarieerd gezelschap dus en dat blijkt ook uit hun antwoorden op onze vragen.

SOCIAAL OF ARTISTIEK?

Sociaal-artistiek werk definiëren is niet eenvoudig. Wat houdt sociaal-artistiek werk volgens jullie in?

“Sociaal-artistiek werk ontstond vanuit een democratisch deficit”, legt Willaert uit. “De leefwereld van een deel van de bevolking was niet terug te vinden in onze cultuur. In sociaal-artistiek werk betalen wij kunstenaars om burgers te begeleiden en in staat te stellen zelf vorm en inhoud te geven aan hun stem.” Deceur ziet de nood aan een duidelijk definitie in, maar twijfelt: “We hebben het hier over een heel divers werkveld. Voor mij is de essentie van sociaal-artistiek werk het vertrekken vanuit vragen, noden en kansen die zich voordoen. Daarom

houden wij onze ogen en oren zo veel mogelijk open en proberen wij wortel te schieten in de buurt waarin we actief zijn. Zo hebben we in het Rabot geen eigen kantoor maar opereren we vanuit het buurtcentrum.”

Ook Michiel is voorzichtig met definities: “Sociaal-artistiek werk wordt anders ingevuld naargelang de organisatie. Een definitie is nuttig om het voortbestaan van de sector te garanderen, maar het mag niet ten koste gaan van wat mensen in de praktijk onder sociaal-artistiek werk begrijpen. Bij De Vieze Gasten probeert mensen die op niet-professionele manier met kunst bezig zijn

een platform te voorzien om hun talenten te ontwikkelen.” Hij waarschuwt dat het niet gaat om het vrijblijvend samenbrengen van mensen: “We willen een kader scheppen waarbinnen een groep mensen artistiek kan groeien.” Bottelberghs zit minder met de vraag naar een definitie van sociaal-artistiek werk: “Het sociaal-artistieke is vooral de bril waardoor het beleid, de pers en anderen naar ons kijken. Wij zijn niet begonnen als sociaal-artistieke werking, maar wilden aan de slag met de digitale revolutie.” Bottelberghs ziet opkomst van goedkope manieren om audiovisuele producten te maken als enorm bevrijdend. “Eindelijk

kunnen we ons de media toe-eigenen. We kunnen de media terug aan de mensen in de wijken geven, in plaats van media die voor en over mensen gemaakt wordt.”

De spanning tussen het sociale en het artistieke zit bijna ingebakken in sociaal-artistiek werk. Hoe verzoenen jullie het nastreven van een emanciperend sociaal proces enerzijds en het afleveren van een artistieke product anderzijds?

“Het ene mag geen excuus zijn voor het andere”, antwoordt Deceur. Willaert wil weten wat ze daarmee bedoelt. Hij heeft het gevoel een constante strijd te moeten voeren voor het vrijwaren van de emanciperende sociale dimensie van sociaal-artistiek werk. “Velen binnen het eigen werkveld willen meer geassocieerd worden met het artistieke product.”, zegt Willaert. “Als je met een groep een lang proces doormaakt, dan wil je ook voor hen dat het eindproduct mooi is”, legt Deceur uit. Michiel is duidelijker. “Al te dikwijls, ook in de vragen die TiensTiens ons hier voorlegt, wordt sociaal-artistiek werk gelinkt met armoede en kansengroepen. Wat ontbreekt is het artistieke luik, terwijl dit wel essentieel is. Het is de begeleiding van de artistieke professional die van de groep meer maakt dan de optelsom van individuen.”

Bottelberghs vult aan: “het sociaal-artistieke ligt in het type werking, in het versterken van wie mee doet, niet in het soort groepen waarmee je werkt. Alle mensen bij Ambrosia’s Tafel zijn artistieke professionals. Onze eindproducten moeten een professionele kwaliteit hebben en samen met conventionele artistieke producties uitgezonden kunnen worden.” Willaert kiest met Victoria Deluxe wel bewust om te werken met uitgesloten groepen, zoals illegalen. Dat creëert dan weer nieuwe vragen. “Op een bepaald moment zijn we zelf welzijnswerk gaan doen en achteraf gezien was dat fout.” Deceur beaamt: “wij hebben zelf nooit welzijnswerk georganiseerd, maar leggen door ons werk veel bloot en verwijzen mensen regelmatig door naar onze partners in het welzijnswerk”. Rocsa werkt ook niet met specifieke doelgroepen. Deceur: “bij ons gaat het niet om armoede, maar om emancipatie. Wij zoeken de diversiteit op en proberen dwarsverbanden te leggen tussen al die verschillende mensen.”

“Bij De Vieze Gasten hebben we lang het product als artistiek gezien en het proces als sociaal, maar we proberen die scheiding nu niet meer te maken”, legt Michiel uit. “We proberen de artistieke talenten van deelnemers te ontwikkelen. De professional die de omkadering verzorgt moet niet alleen artistieke kwaliteiten hebben, maar ook ervaring en gevoeligheid hebben voor de doelgroepen waarmee gewerkt wordt. Het sociale en artistieke moeten beiden in de hele werking aanwezig zijn.” Bottelberghs gaat akkoord: “de inspanning die je met elke groep doet, vertrekt dan wel vanuit die mensen zelf, maar zij moeten tegelijkertijd zichzelf kunnen overstijgen en een professioneel eindproduct neerzetten. Daar zit het emanciperende.”

WERKEN IN DE WIJKEN

Nogal wat sociaal-artistiek werk in Gent vindt in de 19de eeuwse gordel plaats. Wat zoeken jullie in die wijken?

“Met Rocsa vertrekken wij bij ieder project vanuit een plek”, vertelt Deceur. “Dat trekt wijkbewoners aan, maar wij werken zeker niet alleen met mensen uit de wijk. Buurtbewoners zijn dikwijls defaitistisch, vandaar dat wij ook op het geloof van mensen buiten de wijk bouwen.” Willaert deinst ervoor terug om enkel wijkgericht te werken. Met Victoria Deluxe doen zij maar één wijkgericht project per jaar. Willaert: “Wijkprojecten trekken dikwijls opportunistische personen aan. Het creëert al snel een hiërarchie binnen de groep. Bij een thematische werking wisselen de rollen meer.”

‘Bij De Vieze Gasten heeft minder schrik van een wijkgerichte werking. “Wij blijven in de Brugse Poort. Al onze projecten zijn buurtgericht. Het gemeentebestuur spoort sociaal-artistiek werk ook aan om wijkgericht te werken. Wij pretenderen niet in ieder project een perfecte afspiegeling van de buurt te krijgen. We denken en programmeren niet in termen van doelgroepen, maar we zijn er ons wel van bewust dat je om sommige groepen te bereiken meer moeite moet doen, bijvoorbeeld gericht aanspreken.” Ook Ambrosia’s Tafel werkt in de wijken, meer bepaald in Nieuw Gent,

de Bloemekenswijk en sinds kort ook aan de Watersportbaan. Bottelberghs: “Nieuw Gent bestaat uit heel veel verschillende leefwerelden, zoals die van de sinjoren, hiphoppers en schoolkinderen. We proberen met al die groepen te werken, maar vanuit hun sterktes, niet vanuit wat ze missen. We proberen ze ook samen te brengen. Wat ons opviel is dat heel wat oudere, autochtone bewoners, die dikwijls verarmd en vereenzaamd zijn, heel moeilijk te bereiken viel. Daarom zetten we een project rond rijkdom op met die groep.”

Wat ontbreekt is het artistieke luik, terwijl dit wel essentieel is

Hoe autonoom kunnen jullie werken?

Michiel heeft er geen probleem mee dat zijn organisatie gevraagd wordt mee draagvlak te creëren voor stedelijke vernieuwing. “Wij worden soms verweten dat wij politiek geen stelling nemen, maar dat hoeft voor ons niet per se. In het fotoboek van Fixatief over de Brugse Poort stonden afgebroken huizen en drugssputen. Het stadsbestuur was daar niet gelukkig mee. We sturen niet op politieke stellingnames aan, maar als het vanuit de deelnemers zelf komt, dan steken wij het er wel in. Maar”, voegt hij er aan toe, “het stadsbestuur mag niet verwachten dat wij daar de klus alleen klaren en moet iets doen met die signalen die wij uitzenden. Onze aanwezigheid mag geen excuus zijn voor het stadsbestuur om niet meer te reageren op wat in de wijk gebeurt.” Bottelberghs wordt niet met de vraag naar het voorzien van een draagvlak geconfronteerd en

foto's: Jan Lietaert

19

heeft niet het gevoel gebonden te zijn. “Het is al gebeurd dat er in onze projecten stemmen aan bod komen die politici niet gunstig gezind zijn, bijvoorbeeld de hiphoppers in Nieuw Gent. In het laatste wijkdebat gaf dat vonken, omdat zowel een aantal jongeren en oudere wijkbewoners scherp reageerden. Maar je kan niet enerzijds bewoners een stem geven en dan terugkrabbelen als ze iets zeggen dat stad niet gunstig gezind zijn. De dialoog die we opzetten dient ook niet om meningen uit te vlakken, maar in eerste instantie om mensen te laten zeggen wat ze kwijtwillen.”

Willlaert werd gevormd in het gepolitiiseerd welzijnswerk van de jaren 1980 en heeft de tijden weten veranderen. Toch wordt de autonomie van zijn organisatie gerespecteerd., al moet daar constant op toegezien worden. Willaert: “Victoria Deluxe heeft een pluralistische Raad van Bestuur, waarmee duidelijke afspraken gemaakt zijn en die geloofwaardigheid van wat we doen ondersteunen.” Deceur vertelt dat Rocsa een moeilijke tijd doormaakte, nadat ze twee jaar geleden hun structurele subsidies verloren. “De vorige beoordelingscommissie had onze inzet op de buurt ondersteund, maar de nieuwe commissie vond ons te buurtgericht en te weinig artistiek. We kwamen in een positie terecht waarop we heel hard moesten verantwoorden wat we doen. We werken nu met een veelheid van projectmiddelen, maar dat creëert veel administratieve rompslomp”. “Onze Raad van Bestuur is niet pluralistisch samengesteld”, vertelt Deceur, “ maar is zeer sterk inhoudelijk betrokken bij onze werking”.

Stijn Oosterlynck en Pascal Debruyne

MEER WETEN?

Ambrosia’s Tafel:

wijktv.be en

ambrosiastafel.be

‘Bij De Vieze Gasten:

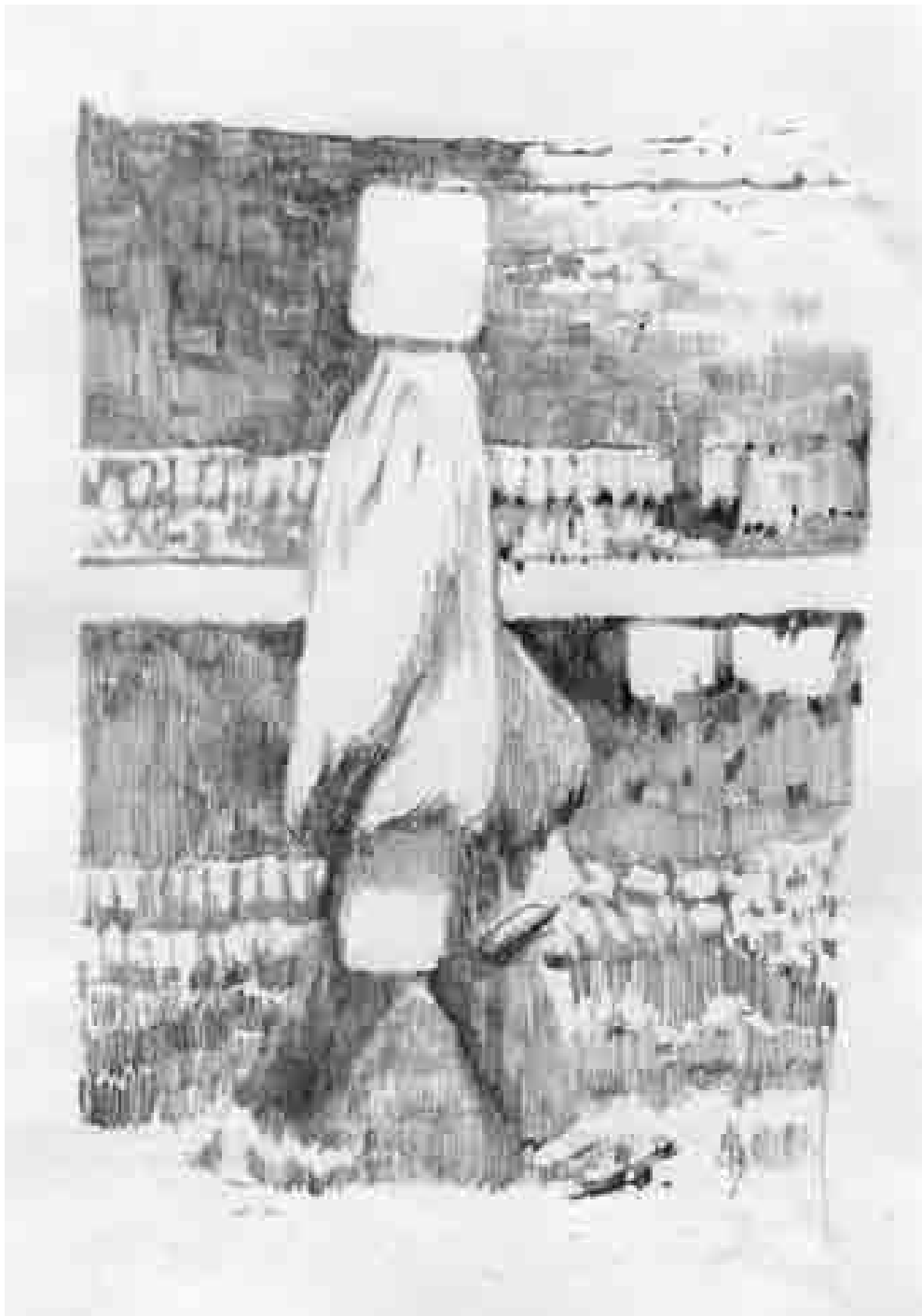
deviezegasten.org

Rocsa:

rocса.be

Victoria Deluxe:

victoriadeluxe.be

Non-fictie

Die eerste tellen rechtop in bed, zit het kind terug in Slovakije.

Deze zolderkamer is even donker, even wak als de andere.

Het meisje weet alleen dat ze plassen moet.

Dus waagt ze zich vooruit onder een kap van droog deken, tussen de bedden, de zware adem; zoekt ze de trap met de teentjes en daalt ze door twee lichaamswarme etages om pletsend op de tegelhoer het toilet te beklimmen.

Ze plast met de deur open. Dat helpt tegen de geur - de sifon staat droog - maar ook tegen de angst, tegen het donker.

Het is daar, in het oranje licht van de straatlamp dat ze zich het schijnsel van een gaspit verbeeldt. Het is in dat schijnsel dat een ander meisje slakker; even verstevend, even blootsvoets, even bang in het donker.

Weet je wat - vergeet het. Laat hier het beeld maar haperen.

In de feestdagen van tweeduizendtien kraakten actievoerders het beluik in de Spitaalpoortstraat.

Binnen de week waren alle huizen bewoond door daklozen.

Op één maart kreeg het stadsbestuur het middel tot ontruiming in handen.

Sedertdien wacht men op de deurwaarder.

Ik werd aangezocht om een fictiestuk te schrijven over deze gebeurtenis.

Ik ben een fictieschrijver, een wijkbewoner die betrokken is geraakt.

Ik heb geweigerd.

De portretschilder heeft geen plaats op de begrafenis. De dichter is pas welkom na de wanhoopsdaad.

Dit hier, dit is een ouderwets strijdschrift.

Deze huizen werden gemetseld in 1881.

Het jaar dat Billy the Kid het leven liet.

Tien jaar nadat de marxisten de anarchisten uit de 1ste Internationale kegelden.

Twintig jaar voor Leon Czolgosz president McKinley neerkogelde.

In 1881 huisden hier de voorvaders van de huidige socialisten, hun kroost vaak net zo omvangrijk als die van de bedendaagse verschoppelingen.

De pomp op het middenplein hield hen toen in leven. Hij staat nog recht, een monument, vol lood gegoten als een oud geweer.

Dit is een grafrede.

Wanneer het waait en het ijs over de opengebroken kasseien ligt, is het simpel. Dan ziet elk nietig kind uit eender welk tijdperk dat schaarste

de kwaad-

aardige leugen is van hen die in welvaart leven. Maar als een mens een hamer grijpt, als men praat van lente slaat de blindheid toe.

De gekraakte Spitaalpoortstraat is geen idee dat als een genster zal opwarrelen. Het zal de stad niet aansteken. Het zal de ingeslapen burgermeester geen plotse stroomstoot bezorgen achter zijn bureau.

De ontruiming komt. Daar wordt alles aan gedaan.

Opdat verval vermomd als vooruitgang het opnieuw wint van verzet.

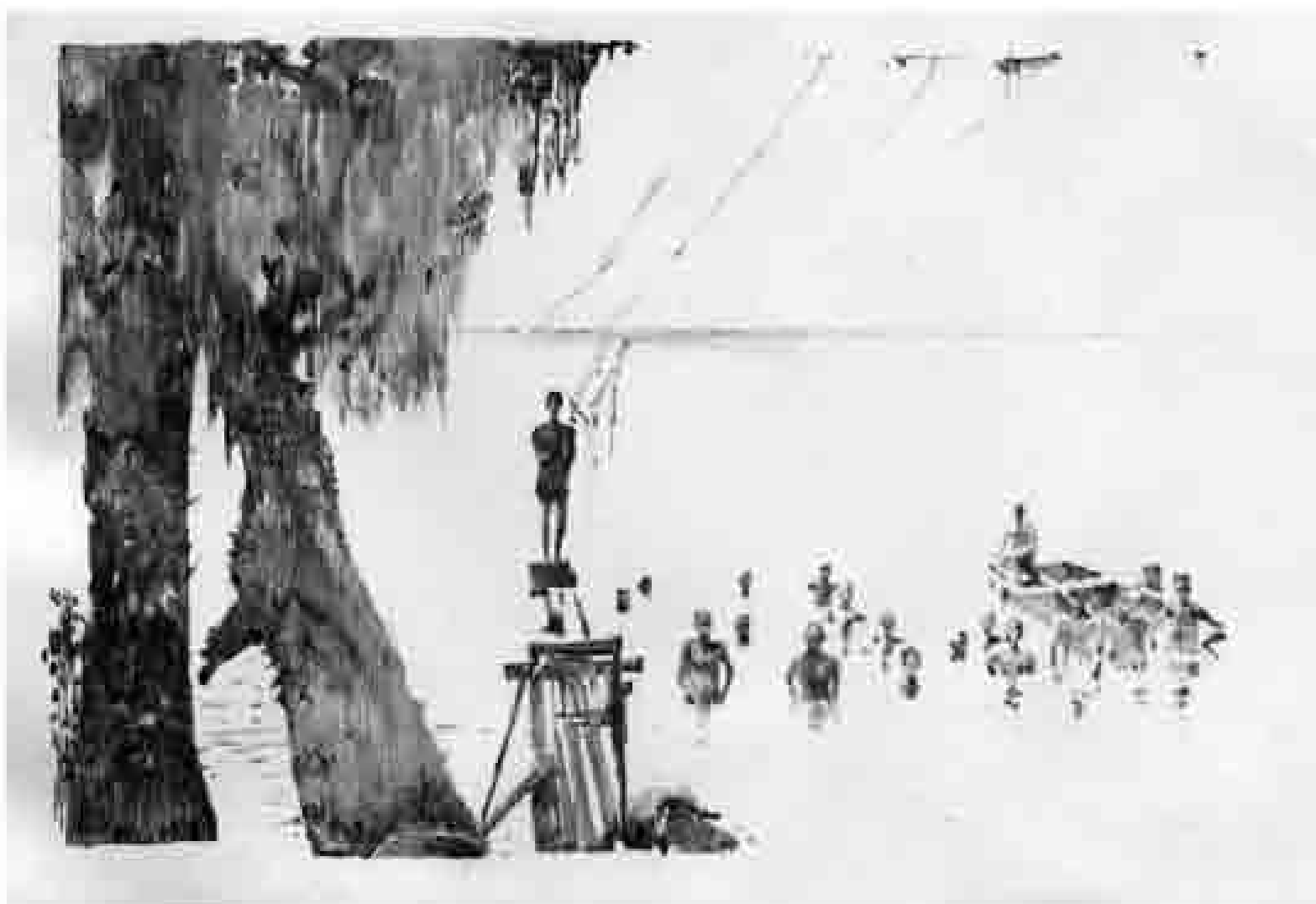
Vervloekt is de jeugd gedoemd tot deugen.

Men vroeg me een fictiestuk te schrijven over de Spitaalpoortkraak.

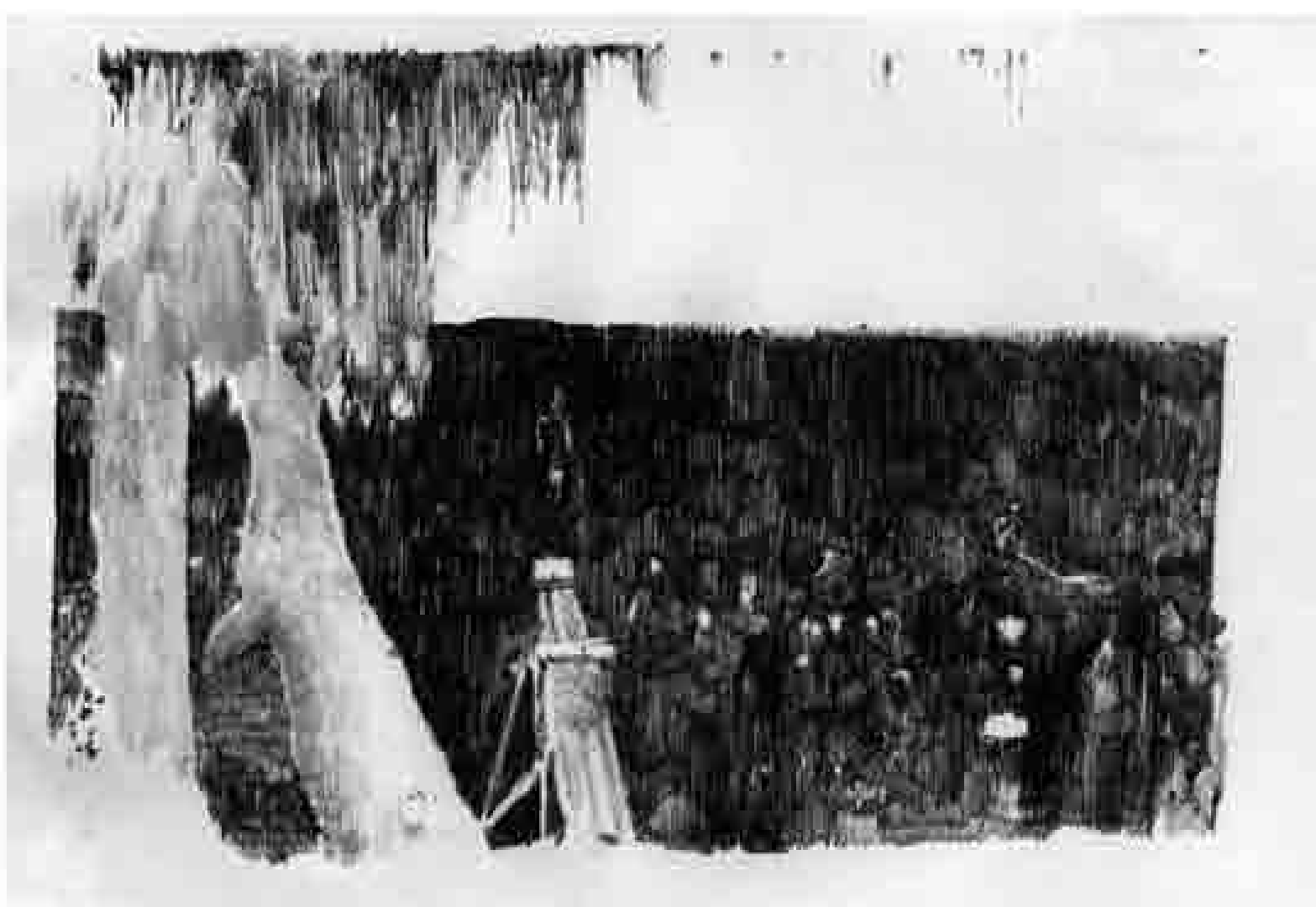
Ik heb nee gezegd.

De realiteit, de aanhoudende kilte, de schande weegt te zwaar door.

Jelle Joseph

21

WIJ ZIJN DE DAMPOUURTE

Gent bulkt van de lokale initiatieven en die zijn lang niet altijd het werk van de stad. Diverse vrijwilligers-, buurt-, wijk- en actiegroepen, -raden en -comités proberen op eigen houtje, met of zonder steun van het bestuur het plaatselijke leven te verbeteren.

Elias Vlerick plant met “Wij zijn de buurt wandelingen” in de Gentse buurten waarbij telkens lokale vrijwilligers aan het woord komen over de plaatselijke problemen en antwoorden. Met dit project wenst hij de aandacht te vestigen op de kwestie van de buurt- en districtsraden.

De volksraadpleging die het stadsbestuur hieromtrent genoopt is te houden, blijft het immers al jaren uitstellen. “We kunnen niet aanvaarden dat het stadsbestuur haar wettelijke en democratische verplichting om het referendum te organiseren naast zich wil neerleggen,” herinnert Vlerick. Welke vormen van decentralisatie in en rond Gent wenselijk zijn, is voer voor een dossier dat we u eindejaars in TiensTiens voorschotelen. Inmiddels wandelen we met plezier mee door de Dampoortwijk en steken we heel wat op over engagement en betrokkenheid op microniveau.

(1) We starten na de zaterdagse Boerenmarkt waarover Raf Verbeke vertelt dat het een moeilijke zaak overlevend initiatief is. De boeren uit de omstreken van Gent die wekelijks hun verse producten aanbieden aan de buurtbewoners boksen moeilijk op tegen de supermarkten. Nochtans zijn dit soort concrete banden met het platteland van vitaal belang voor de stadsmensen, meent Verbeke. Via zo’n boerenmarkt steun je natuurlijk lokale producenten en verminder je jouw impact op globaal niveau (het gekende boontjes-uit-Kenia-verhaal).), Maar deze wisselwerking tussen de stad

(2) Frederik Matthijs legt ons de werking van vzw Uilenspel uit. Samen met andere vrijwillige buurtbewoners begeleidt hij immers kinderen uit het eerste en tweede leerjaar bij hun huiswerk. Het gaat om kinderen uit kansarme gezinnen waar de Nederlandse taal vaak een probleem vormt, wat een vlotte scholing dan ook belemmert. Vanuit een spontaan initiatief groeide de vrijwilligerswerking uit tot een vzw, die samenwerkt met de buurt-scholen.

Matthijs benadrukt het ludiek en sociaal aspect van de huistaakbegeleiding. De bedoeling is immers vooral om de kinderen én de ouders gerust te stellen in hun houding tegenover scholing. De vrijwilligers proberen met de kinderen vooruitgang te boeken, maar zorgen er evenzeer voor dat spelen en leren een gewoonte wordt in de eigen thuisomgeving. Daarom informeert vzw Uilenspel over haar werking (onder meer via de leraren) maar gaat ze de ouders niet opzoeken. Het is van belang dat zij zelf de stap zetten om ondersteuning te vragen.

(3) We houden halte aan het speelpleintje in de bocht van de Serafijnstraat. Dit pleintje ligt in een doods hoekje van een relatief bewogen wijk. Met goede intenties plantte het stadsbestuur hier speeltuigen neer maar gezien de ongelukkige locatie werd dit al gauw een onveilige drugsplek,

vertelt Raf Verbeke. Niet echt de plaats waar je de kleinsten laat rondlopen en wat bijgevolg ook nauwelijks iemand doet. De vrijwillige inzet tot speelpleinwerking van een buurtbewoonster ten spijt mist deze plaats voldoende inbedding in het lokale buurtleven. Verbeke meent dat een herbestemming van het parkje en van het speelplein zelf, in samenspraak met de bewoners, tot betere resultaten zou kunnen leiden. Nu is dit slechts nog een verlaten hoek vol prefab-speeltuig waar geen kind ooit mee speelt.

(4) Bart Van Doorsselaere, één van de leden van “Bewoners voor een Koopvaardijpark”, legt ons de situatie van de Oude Dokken uit. Daar waar het stadsbestuur megalomane plannen koestert voor dit nieuwe stadsdeel, hadden buurtbewoners van beiden kanten van de dokken graag wat meer groen gezien, een stuk minder hoogbouw en meer grondgebonden woningen (voor gezinnen), voorafgaande oplossingen voor de Dampoortknoop en, vooral, inspraak! De stad duwt echter haar prestigeplannen door en weigert het pijnlijke verkeersprobleem van het Dampoortknooppunt in rekening te brengen. Zelfs het stevig onderbouwde alternatief van de Gemeentelijke Commissie Ruimtelijke Ordening (GECORO) (met meer groen waar nu nog InterBeton staat) lijkt het overleg niet waard. Nochtans mist Stad Gent hier een bijzondere kans om meer groen binnen de 19de-eeuwse gordel te bekomen, met negatieve gevolgen voor alle Gentenaars. Dat men het Dampoortprobleem daarbij nog verder laat rotten duidt voor sommigen enkel op cynisme. (nvdr: Ondertussen stuurde de stad, onder meer als reactie op de druk vanuit het buurtcomité en het GECORO advies, haar plannen een stukje bij. Maar dit blijft volgens het buurtcomité onvoldoende.)

(5) Via de Kogelstraat terug tot Dampoort. We

lopen het terrein van de NMBS-holding op en lopen parallel met het Rietbeekje dat de buurt omlijnt. We staan ter hoogte van het speelpleintje (3) maar nu bovenop het talud. Verbeke vertelt ons de avonturen van de Groene Banaan, een groen gebied dat het enorme NMBS-terrein omzoomt en langs waar je tot aan de zeehaven kunt, waarna je de fietsroutes via Oostakker kunt volgen. Een mooi stukje natuur in het al groenarme Gent waar men meteen de tanden in zette... De NMBS breidde in 2008 uit met extra rangeersporen. Nu schiet nog zo’n 4 meters brede strook over en blijft het wachten op een veilig verlicht fiets- en wandelpad dat Stad Gent dit jaar zou aanleggen.

(6) De wandeling eindigt aan het citeetje van de Spitaalpoortstraat dat krakers eind december 2010 “ter beschikking” stelden van enkele Roma-gezinnen, asielzoekers en daklozen. Gregory Cremmerye doet een woordje uitleg. De arbeiderswoningen zijn van de stad en die ziet ze liever ontruimd om ze beter te kunnen plat smijten. Nochtans onderhouden de nieuwe bewoners deze historische beluikjes zo goed mogelijk gezien hun situatie. Ze krijgen hierbij steun van meerdere

Het speelplein is een verlaten hoek vol prefab-speeltuig waar geen kind ooit mee speelt

buurtbewoners. Een tijdelijke huurovereenkomst zou niet zo gek zijn. Maar Stad Gent procedeerde reeds teneinde de cité te ontvolken, al had men beloofd eerst een oplossing te zoeken voor de huidige bewoners. (nvdr: Inmiddels kreeg deze juridische zaak tweemaal uitstel.)

Op 26 april vond een wandeling plaats in de Brugse Poort. De volgende wandelingen gaan door op 28 mei in de Nieuwpoort en op 9 juli in de Gentbrugse Meersen. Ze zijn gratis en open voor iedereen.

Sébastien Conard

wijzijndebuurt.wordpress.com

uilenspel.be

koopvaardijpark.be

gentblogt.be/2011/02/09/oude-dokken-teleurstelling-en-ongeloof

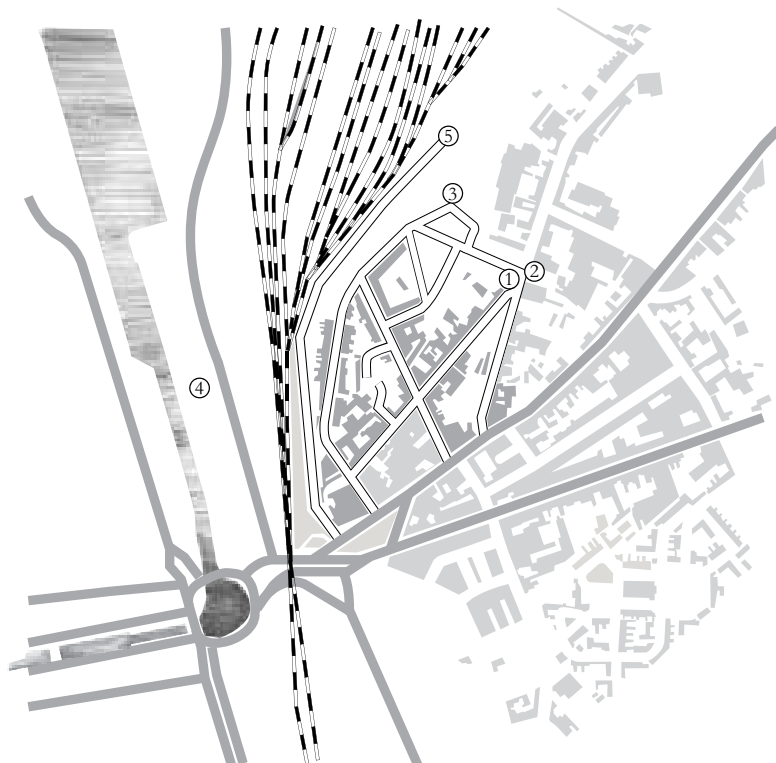
tienstiens.org/node/2001

dewereldmorgen.be/artikels/2010/12/28/solidariteit-van-onderop-kraakt-tegen-de-kou-gent

Alleen Turkse moeders weten nog wat biest is

en het omliggende platteland houdt een heel ander bewustzijn in stand over consumptie en ecologische voetafdruk dan... tja, de verpakte boontjes uit Kenia in de GB.

Boerenmarkten lijken zo misschien de laatste restanten van een dorpsgevoel in de Gentse randwijken. Nochtans leven net bij de oudere generaties nieuwkomers in deze wijken, onder meer afkomstig uit het Turkse binnenland, nog sterk agrarische reflexen. Zo was Verbeke verbaasd toen hij Turkse moeders hoorde vragen naar het eerste melk van de bevallen koe, kortweg biest, een naam die hij zelf niet kende. Bij deze kent u het ook. Vraag dat maar in de GB.

Alles heeft zijn geschiedenis, zelfs het voetbal, waar ze nochtans elke week de match van de eeuw spelen. Al meer dan 100 jaar lopen ze in Gent achter een bal in een poging eindelijk eens kampioen van België te worden. Voorlopig is dat nog niet gelukt, maar de tijd werkt in ons voordeel.

Voetbal werd niet uitgevonden in Gent, maar het scheelde niet veel: voetbal werd uitgevonden in Melle. Het is te zeggen, de legende wil dat de eerste voetbalmatch in België -volgens sommigen zelfs op het Europese vasteland- gespeeld werd in oktober 1863 in het College van de paters Jozefieten in Melle. Meteen de belangrijkste bijdrage van Melle aan de menselijke geschiedenis.

Voetbal was een tijdje daarvoor 'uitgevonden' door de Engelsen. In de negentiende eeuw vonden die dus de tijd om -naast het beginnen van de industriële revolutie, het domineren van de wereldzeeën, het overwinnen van Napoleon en het koloniseren van alles en iedereen- met zijn tweeëntwintig te beginnen schoppen tegen balvormige voorwerpen.

MOTTEN MET DE CORNERVLAGE

Bijna gelijktijdig met de eerste doeltrap in Melle werd in Gent de Société Gantoise de Gymnastique opgericht (en wel op 1 januari 1864), kortweg La Gantoise. Zoals de naam zegt geen voetbalclub, maar een turnvereniging. Binnen de kortste keren maakte de nieuwe club ruzie met anderen en met zichzelf, splitste ze en fuseerde ze weer.

BUFFALO?
BUFFALO?
LA GANTOISE
FOR DUMMIES

Tegen het einde van de negentiende eeuw heette de club L'Association Athlétique La Gantoise en deed de club aan turnen, schermen, atletiek, wielrennen, tennis, boksen, hockey en zwemmen. Alles dus, behalve voetbal. Omdat La Gantoise rond 1900 nog nauwelijks leden telde, besloot men toch maar te beginnen sjotten.

Trekkers van de nieuwe voetbalclub waren Hector Priem -meteen ook de eerste trainer- en Jules Otten. Volgens sommigen speelde Priem een belangrijkere rol dan Otten en is het onrechtvaardig dat het huidige stadion van AA Gent in Gentbrugge het Ottenstadion heet. Het zal mij eerlijk gezegd worst wezen. Binnenkort vervangen ze het Ottenstadion toch door het spiksplinternieuwe Arteveldestadion, en die mens heeft nu eens werkelijk niets, maar dan ook niets met voetbal te maken. Al was Artevelde alles welbeschouwd natuurlijk een soort politieke hooligan avant-la-lettre (zie: www.tienstiens.org/tt16/p34), dus misschien bestaat er toch een link.

La Gantoise verloor zijn eerste match tamelijk verpletterend met 10-0 van de aartsvijanden van Racing Gent. Tot aan de Tweede Wereldoorlog bleef Racing meer brokken maken dan La Gantoise. Die brokken zijn nogal letterlijk te nemen. In de jaren '20 roste ene De Raeve, speler van Racing, de scheidsrechter af met >

> een cornervlag, omdat hij het niet eens was met een beslissing. Later scoorde dezelfde speler (zijn levenslange schorsing was intussen voorbij) een goal op één schoen omdat de andere kapot was. De bond veranderde daarna zijn regels en bepaalde dat spelers ten allen tijde twee schoenen moeten dragen.

Racing deemsterde daarna een beetje weg, maar blijft de tweede (en de eerst opgerichte, dat schijnt gevoelig te liggen) voetbalclub van Gent. De club speelt sinds vorig jaar in Oostakker en heet tegenwoordig om ondoordringelijke redenen Koninklijke Racing Club Gent Zeehaven.

WILLY BUFFEL

De spelers van La Gantoise vielen aanvankelijk vooral op door hun bijnaam 'de Buffalo's' en door het clublogo, een gestileerd Indianenhoofd. Over bijnaam en Indianenhoofd doen nogal wat -euh- indianenverhalen de ronde, maar veruit het populairst is dat de bijnaam verwijst naar 'Buffalo Bill'.

Buffalo Bill, aka William Cody, was een held om allerlei redenen, maar zijn bijnaam kreeg hij omdat hij eens 4.280 bizonen schoot op 8 maanden tijd. (Ook in het Engels betekent buffalo overigens buffel en niet bizon, want in het Engels is een bizon 'a bison'. Een 'bison' wordt evenwel ook een 'american bison' of een 'american buffalo' genoemd en dat wordt afgekort tot buffalo, hoewel het beest volstrekt niets met een buffel te maken heeft, net zoals Indianen niets met Indiërs te maken hebben.) Buffalo Bill was dus een bizonenslachter, maar in tegenstelling tot andere westernhelden stond hij niet speciaal bekend als indianenslachter, dus dat valt al bij al nog mee.

Toen hij genoeg bizons had afgeknald, startte Willy Buffel zijn eigen circusshow, waarin hij het Wilde Westen dunnetjes overdeed voor de beschaafde lui uit de grote stad. Dat bleek een waanzinnig succes, ook in Europa. En de laatste show van de laatste Europese tournee van Buffalo Bill landde in 1906 in, jawel, Gentbrugge.

Buffalo Bill palmde een groot terrein in op de grens met Ledeberg en plantte een tent neer waarin 9.000 Gentenaars zich konden vergapen

aan wilde roodhuiden. Cody liet het publiek 'buffalo buffalo' scanderen, een kreet die bleef hangen bij de voetbalsupporters. Best mogelijk, al schijnt de naam buffalo's pas opgedoken te zijn in de jaren twintig, wat een beetje verwarrend is, maar misschien zit er ruis op de historische lijn.¹

ELLEDE, ELLENDE EN EEN GEBROKEN KAAKBEEN

Na de Tweede Wereldoorlog volgden voor La Gantoise bewogen jaren. De jaren '50 begonnen met de grootste ramp uit de clubgeschiedenis. Tijdens de winter van '52 wilde supportersclub 'De dokvrienden' met de bus naar Standard rijden, maar het veld bleek te gevaarlijk om te spelen en de match ging niet door. De busmaatschappij bood de supporters ter compensatie tijdens het Pinksterweekend een uitstapje aan naar Cap Gris Nez. Op de terugweg schoot de bus in Gravelines (Grevelingen) van een brug de Rivier de Aa in. Slechts dertien passagiers ontsnapten uit de zinkende bus, de overige vijfendertig kwamen om. Een hele wijk werd in rouw gedompeld. Er bestaat een vreselijke foto (we besparen hem u) van de uit het water getakelde bus, die getuigt van de gruwel: armen en benen van de verdronkenen hangen uit de open ramen. Gedenktekens aan de Afrikalaan én aan de brug in Gravelines herinneren aan het tragische voorval.

Ook het sportieve topjaar 1954 eindigde in mineur. La Gantoise eindigde tweede in de competitie achter Anderlecht op, begot, 1 puntje. Gantoise verloor de cruciale match op het bevroren veld van Anderlecht omdat ze, naar eigen zeggen, de verkeerde schoenen droegen. Ga daar mee naar de oorlog. Toen Gantoise ook nog onderuit ging op het veld van Olympic Charleroi was het helemaal gedaan. Het bestuur verdacht Freddy Chaves d'Aguilar, sinds jaar en dag sterspeler van Gantoise, ervan bewust onder zijn niveau gespeeld te hebben om het bestuur een loer te draaien. Chaves vertrok diep beledigd naar Waregem en het kwam nooit meer goed.

De jaren '50 eindigden dan toch feestelijk met de aanwinst van de kleurrijkste Gantoisespeler:

de Congolees Leo Mokuna, de eerste zwarte speler in de Belgische competitie. Mokuna's bijnaam was Trouet, omdat hij gaten in de netten schoot.

Voetballers hadden in die tijd ook nog een echte job en overdag werkte Mokuna voor de krant 'Het Volk'. 's Avonds mocht hij opdraven als attractie op recepties allerhande. Ook op het veld bleef Mokuna's passage niet onopgemerkt. Duizenden mensen, die nog nooit een zwarte gezien hadden, kwamen speciaal naar de matches van Gantoise om Mokuna te zien. En daar stopte het niet. Zoals oud-Gantoisespeler Richard Orlans nogal plastisch opmerkte in een recente aflevering van 'Belga Sport': "Hij was niet alleen de eerste

VOETNOTEN

1 Al in een 1949 klaagde een lokale historicus aan dat “de initiale woestheid van de roep” verwaterde doordat de supporters het scanderen van ‘Buffalo, Buffalo’ lieten volgen door ‘Èèèè’ en niet door het oorspronkelijke ‘Wwwwèèèè’.

Dit was ten onrechte: "Iedereen kent immers uit zijn jeugdlektuur de rijkdom aan W's van de Roodhuidentaal" (wigwam, squaw, tomahawk, schwalperen).

2 Als u echt niets van voetbal kent, weet u misschien niet wat de Beker van België is. In dat geval kan u het misschien vergelijken met de Groene Trui in de Tour de France. Dat is een heel slechte vergelijking, maar als u niets van voetbal kent, kent u waarschijnlijk ook niets van wielrennen.

3 Wat de Marianentrog is, moet u zelf maar opzoeken. Om dit artikel toch enige diepgang te geven, heb ik deze mop overigens gepikt uit een gedicht.

4 Zie twee voetnoten geleden.

5 De Gele Trui.

zwarte die hier speelde, maar hij was ook de eerste neger die een blanke met een geplaatste uppercut het kaakbeen brak”.

Verder was Mokuna nochtans een sympathieke kerel.

Na de onafhankelijkheid riep Mobutu alle voetballers terug naar Kongo en Mokuna was een tijdlang een soortement manager van de Kongolese nationale ploeg. De relatie met Mobutu verzuurde en Mokuna keerde terug naar Gent, waar hij nog altijd woont (sinds kort in Wondelgem). De krasse tachtiger mocht onlangs de aftrap geven van de match van Gent tegen Sporting Lissabon, zijn andere ex-club.

DE MARIANENTROG

In 1964 haalde Gantoise eindelijk zijn eerste nationale trofee binnen: de Beker van België.² In 1984 deden ze dat nog eens over, al stak de halve ploeg van de tegenstander (Standard) toen wel in de bak omwille van een omkopingsschandaal. Tussendoor degradeerde Gent wel even naar derde klasse, wat ongeveer de Marianentrog van het voetbal is: veel dieper kan een mens niet zakken.³

In 1971 veranderde de club overigens ook - eindelijk- zijn verfranste naam ARA La Gantoise in AA Gent. Niet iedereen vond dat blijkbaar even geestig, want de eerste matches scandeerden de supporters 'HaHa Gent'. Voetbal en humor, het blijft een moeilijke evenwichtsoefening.

Om bij de huidige periode te raken, moeten we nog door de eerder ellendige jaren '90, waarin het affreuzende kaspel van de spelers nog het minste van hun problemen was. Tegenwoordig schijnt het goed te gaan met Gent, vorig jaar wonnen ze zelfs nog eens de Beker⁴. Na meer dan honderd jaar is de club er nochtans nog nooit in geslaagd landskampioen⁵ te worden. Statistisch gezien is de kans wel groot dat het ooit zal lukken, nog voor de zon uitdooft (en als België uit elkaar valt, neemt de statische kans alleen maar toe. Of zoals de grote filosoof Johan Cruijff reeds opmerkte: elk nadeel heb z'n voordeel.)

Wouter Brauns

ADVERTENTIE

